

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Výběr hračky v předškolním věku

Vypracoval: Ludmila Kolářová
Vedoucí práce: Mgr. Martina Lietavcová

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma Výběr hračky v předškolním věku jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Martině Lietavcové za cenné rady a připomínky, respondentům a jejich dětem za odpovědi a své rodině za podporu v průběhu studia.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zjistit informace o výběru hračky v předškolním věku. Teoretická část je věnována hračce. Po vymezení pojmu hračky je sledována její historie, její vývoj od pravěku až do doby současné. Jedna z kapitol se týká přírodních hraček. Propojením dětského světa se světem dospělých a využíváním hračky k přípravě na základní školu je zakončena část věnovaná hračce. Teoretickou část doplňují kapitoly týkající se předškolního věku a hry dětí. V praktické části jsou zjišťována kritéria rodičů při výběru hračky pro jejich dítě v předškolním věku. Výzkumný soubor tvoří skupina rodičů a jejich dětí. Cílem výzkumu je zjistit, jaké hračky preferují samotní rodiče a jaké jejich děti. Zajímavá jsou kritéria rodičů při nákupu hraček. Tento výzkum je prováděn pomocí dotazníkového šetření pro rodiče a formou rozhovoru s jejich dětmi.

Klíčová slova: hračka, předškolní věk, vývoj, hra.

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to find out information about choosing a toy in the preschool age. The theoretical part is devoted to toys. After defining the term toy, the thesis follows its history and development from prehistoric times to the present. One of the chapters deals with natural toys. The part devoted to toys is concluded by interconnection of the children's world with the adult world and by use of toys to prepare for the elementary school. The theoretical part is supplemented by chapters concerning the preschool age and children's play.

The practical part examines the criteria of parents in choosing a toy for their preschool child. The research group consists of a group of parents and their children. The aim of the research is to find out which toys are preferred by parents and which are favoured by their children. Interesting are the criteria of the parents by buying the toy. This research is carried out by means of a questionnaire survey for parents as well as by means of an interview with their children.

Keyword: a toy, preschool age, development, play.

Obsah

Úvod.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 HRAČKA.....	9
1.1 Definice hračky.....	9
1.2 Historie hračky	10
1.3 Lidová hračka	13
1.4 Historie hračky na našem území	15
1.4 Přírodní hračky	16
1.5 Současná hračka.....	17
1.6 Vlastnosti hraček.....	18
1.7 Hračka jako vzdělávací prostředek.....	19
1.8 Hračka - propojení dětského světa se světem dospělých.....	19
2 PŘEDŠKOLNÍ VĚK	20
2.1 Charakteristika předškolního věku.....	20
2.2 Fyzický vývoj, motorický vývoj	21
2.3 Psychický vývoj, řeč, myšlení.....	21
2.4 Emoční a sociální vývoj.....	24
3 HRA.....	24
3.1 Charakteristika hry	25
3.2 Vývoj hry v jednotlivých obdobích	26
3.2.1. Hra dítěte raného věku.....	26
3.2.2. Hra dítěte předškolního věku	27
3.3 Přínos hry pro předškolní dítě.....	28
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ STUDIE	30
5 CÍL VÝZKUMNÉ STUDIE	30
5.1 Výzkumné otázky	30
5.2 Vlastní kvalitativní šetření - výzkumná metoda	31
5.3 Metodika vyhodnocování dat	31
5.4 Etický aspekt.....	32
6 CHRAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	32
7 PŘÍPRAVA DOTAZNÍKU	33

7.1	Distribuce dotazníků a rozhovory s dětmi	33
8	VLASTNÍ KVALITATIVNÍ ŠETŘENÍ	34
9	VYHODNOCENÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI	46
10	DISKUZE.....	49
	ZÁVĚR.....	51
	Seznam literatury.....	52
	Seznam grafů a tabulek.....	55

Motto:

„Jedině děti vědí, co hledají.“

Antoine de Saint-Exupéry

Úvod

Téma své bakalářské práce, výběr hračky v předškolním věku, jsem si vybrala, protože se domnívám, že hračka je důležitou součástí dětských životů. Hračka svými podněty rozvíjí celou osobnost jedince. S hračkou souvisí potřeba hry, která je nejdůležitější činností dítěte. Díky ní se dítě nevědomky připravuje do svého budoucího života. Největší potřebu hry má dítě právě v předškolním věku. Někteří dnešní moderní rodiče vnímají hru dítěte jako poněkud zbytečnou. Domnívají se, že volná hra je pro dítě zbytečná. Dítě je zahlcováno různými činnostmi, kroužky, sporty. Přitom je ale hra dítěte samotného nebo hra s vrstevníky tou nejdůležitější prací dítěte. A s hrou přichází na řadu potřeba hraček. Hračka jako taková doprovází lidstvo od pradávných dob. Není důležité, že prvotní nalezené hračky byly velice jednoduché- přírodní, protože každá hračka ožívá až s fantazií jednotlivého dítěte. I v dnešní uspěchané době jsou přírodniny jako hračka pro dítě velice atraktivní a děti si s nimi velice rády hrají. Do dnešní doby prošla hračka velkým vývojem, je sofistikovanější.

V mateřské škole nepracuji, ale při pozorování dětí je pro mne vždy velice zajímavé, jak dítě dokáže hračku využít ke svým hrám. Někdy tradičně někdy způsobem, který mne dokáže neuvěřitelně překvapit. Jak vyplývá z názvu bakalářské práce, zabývám se výběrem hračky pro předškolní dítě. Zajímá mne podle jakých podmínek, rodič pro své dítě hračku nakupuje, jaké hračky jsou oblíbené u jeho dítěte, a jestli oblíbenost určitých hraček ovlivňuje rodiče při nákupu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HRAČKA

Nejdůležitější činností pro dítě v každém věku je hra. Ke hře dítě může, ale nemusí potřebovat hračku, která dítě zabavuje a rozvíjí jeho schopnosti. V mateřské škole nepracuji, ale vždy mne při mé praxi nebo i při pozorování dětí na dětském hřišti překvapuje, jakými způsoby dokáže dítě jednotlivou hračku využít ke své činnosti. Nemusí jít vždy o klasickou hračku, mohou to být obyčejné předměty každodenního života nebo věci, které dítě prostě jen najde. *„Při dobré hře a s dobrou hračkou se dítě rozvíjí. Chceme, aby se rozvíjelo po všech stránkách. Aby bylo zdravé a silné, aby se stalo člověkem, který hodně zná a dobře myslí, rozlišuje krásné od nevkusného a sám umí i krásné věci vytvořit“* (Elmanová, 1964, s. 7). Suchánková (1964) ve své knize zmiňuje, co je obsahem pojmu hračka. Pod pojmem hračka se skrývá materiální předmět určený ke hrám dětí, ale i dospělých.

1.1 Definice hračky

„Hračka pomáhá ovlivňovat i měnit generace. Podává obraz o člověku a jeho způsobu života. Hračka je jedním z předmětů, které dítěti usnadňují pochopit význam, popřípadě princip lidských činností“ (Opravilová, 2016, s. 90). Legislativa ČR označuje hračku jako výrobek určený pro děti mladší 14 let. Fixl a Opravilová (1979) uvádějí hračku jako součást kulturního dědictví všech národů od dob pravěku až do dnešních dnů. Mimo jiné si v nich odráží i vztah starších generací ke svým dětem. Mohou ukazovat na způsob života jednotlivých společenských vrstev, na jejich zručnost a smysl pro krásu a porozumění jejich době, světu. *„Od počátku dvacátého století, které je nazýváno stoletím dítěte, se zájem o hru a hračku v celém kulturním světě zintenzivňuje. Je to podmíněno skutečností, že se podstatně mění životní prostředí a nároky na člověka. Svět, v němž žijeme, se stává stále více světem uměle vytvářeným, v němž se omezuje styk s přírodou“* (Mišurcová, Fišer & Fixl, 1990, s. 12).

Matějček (2005) popisuje, co je to hračka. Podle Matějčka se hračkou většinou rozumí předmět napodobující nástroj, který bývá využíván dospělými při určitých činnostech v domácnosti, v zaměstnání. Například dívky hrající si na maminky ke hře potřebují věci, které se běžně využívají v domácnosti při vaření, praní, žehlení. Další oblíbené hry

dívek bývají na kadeřnici, na paní učitelku, na paní doktorku. Každá tato hra požaduje specifické vybavení potřebné ke hře. Zájmy chlapců se poněkud odlišují. Většinou potřebují pistole, pušky, auta a jsou schopni si i některé hračky sami vyrobit. *„Hračka má ve hře dětí velký význam. Může hru vyvolat a být podnětem pro hru, nebo ji může doplňovat a obohacovat. Prostřednictvím hry dítě poznává svět a učí se mu rozumět, hračka má být pomocníkem ve hře“* (Suchánková, 2014, s. 64).

1.2 Historie hračky

Jak lze soudit z archeologických nálezů, hračka doprovází lidská pokolení od dávných časů. „Nevíme, kdy vznikla hračka. Ale všude tam, kde žil člověk s dětmi, vznikaly i hračky“ (Elmanová, 1964, S. 10). Z dochovaných nálezů je vidno, že doprovázela všechny generace dětí až do doby současné. Z jednotlivých hraček dokážeme vyčíst, jak se asi v dané době žilo. *„Všeobecně se soudí, že zpočátku šlo o zmenšenou podobu nástrojů, náradí, loveckých zbraní, zvířat a předmětů z běžného života, které dětem sloužily k napodobování dospělých a potažmo i k spoluúčasti na pracovní činnosti rodiny a rodového klanu. Děti chtěly (a možná i musely) dělat to, co dospělí, a proto dostávaly pro tuto činnost (nebo její nápodobu) nezbytné předměty. Všechny nástroje byly doplňkem praktické, užitečné činnosti a teprve postupně se stávaly předmětem pro volný čas a zábavu a v pravém slova smyslu hračkami“* (Opravilová, 2016, s. 91). Fixl a Opravilová (1979) ve své knize poukazují na zručnost našich předků. Na jejich cit pro materiál i pro samotné estetické zpracování jednotlivé hračky. To vše bylo určeno vztahem předků k přírodě, vztahem ke svým dětem.

Pravěk

Titěra a kol. (1963) ve své knize poukazuje na první hračky, které se začaly objevovat již v pravěku. Z této doby, tj. asi před 7 000 lety, se dochovaly pouze hračky z pálené hlíny - ty tolik nepodléhaly zkáze. Pravěký člověk vyráběl jistě i hračky z jiných materiálů. Především ze dřeva, které bylo vhodné pro svou poměrně lehkou opracovatelnost. Dřevo je však živý materiál, který rychle odumírá, a proto jsou v historii ve vývojové linii hraček značné mezery. Eva a Ivan Steigerovi (2013) ve své knize zmiňují, že dalšími materiály pro výrobu hraček byly kosti. Na rozhraní doby bronzové a železné se již vyskytovala i různá chrastítka, nádobíčka z pálené hlíny.

Obr. 1. Pravěký koník

Zdroj:<http://www.masaryk.info/masarykovo-muzeum-hodonin/>

„Nejstarší dochované artefakty hraček na našem území pocházejí z mladší doby kamenné, neolitu“ (Šplíchal, Otavová & Pecháčková, 2013, s. 17). Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) zmiňují, že hračky, které se z té doby se na našem území nejčastěji dochovaly, byly chrastítka z pálené hlíny.

Starověk

Titěra a kol. (1963) ve své knize uvádí, že ve starověkém Egyptě se hračky ukládaly mrtvému do hrobu, a tak se pro nás u mumií dochovaly do dnešní doby. Jsou to různé kožené míče, pohyblivé figurky krokodýlů vyřezávané ze dřeva nebo kované z bronzu. *„Ve starém Egyptě byly dřevěné hračky již kolorovány a některé z nich byly i pohyblivé“* (Steiger, 2013, s. 1). *„Egyptské hračky jsou však obzvláště významné tím, že odrážejí lépe a jasněji než hračky kterékoliv jiné země nebo historické epochy společenské poměry, za nichž vznikly, jsou to také první hračky s vysloveně pracovními náměty“* (Titěra et al., 1963, s. 13). Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) zmiňují první deskové hry, které byly nalezeny ve starověkém Egyptě. Byly také velice oblíbené i ve starověkém Řecku a Římě. Do Evropy byly dovezeny z křížových výprav. Na jejich význam poukázal i Jan Amos Komenský. Steiger (2013) ve své knize také poukazuje na hračky dochované ze starého Babylonu. Zachoval se nám zbytek panenky, která je vyrobená z alabastru a má pohyblivé ruce. Jiný nález, tentokrát ze starověkého Egypta,

představuje tygra, který útočí na hlavu hada, když se mu zatahá za ocas. Byly nalezeny i látkové panenky. To je vlastně první zmínka o tkalcovské technice v dávno minulých časech. Dále Steiger (2013) ve své knize zmiňuje hračky podobné egyptským, které měly dívky a chlapci i ve starověkém Řecku a Římě. Panenky měly pohyblivé končetiny, dále to byly pokojíčky s miniaturním nábytkem z bronzu nebo olova. Dochovaly se i dřevění koníci na kolečkách, které mohly děti za sebou tahat na šňůrce. Tyto hračky se jen málo liší od hraček dnes vyráběných.

Středověk

Steiger (2013) uvádí, že ze středověku se dochovalo daleko méně hraček než ze starověku. Děti si dělaly hračky přirozeně ze dřeva či hlíny samy. Například špalíčku naznačily oči a pár hadříků nebo kousek kožešinky a bylo miminko. Chlapcům stačila i jen velká sukovice. Mohla být kyjem nebo koněm. Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) uvádějí problémovou dostupnost hraček v dřívějších dobách. Hračky bývaly na tehdejší poměry drahou záležitostí. Děti z méně majetných nebo chudých rodin si s kupovanými hračkami hrály jen výjimečně. Tyto děti ke hře používaly hračky vyrobené rodiči nebo prarodiči. Bývaly šité z látky nebo vyřezané ze dřeva. *„V raném středověku, kdy výchova dítěte byla na nízké úrovni a rodinný život byl velmi primitivní, věnovalo se hračkám málo pozornosti, ale i tehdy existovala hračka jako projev národní kultury. Znamení mistři vytvářeli hračky s velkým uměleckým citem a s pochopením jejich významu. Koníci, panenky a nádobíčko z pálené hlíny, ale i trumpety řezané z kosti a figurky zvířat, které jsou zároveň píšťalkami nebo pokladničkami na drobné mince a které nám zachovala doba románská, jsou doklady vysoké řemeslné dovednosti jejich tvůrců. Tehdy se objevuje také první hračka ze skla“* (Titěra et al., 1963, s. 13) Dále Titěra (1963) popisuje velkou rozmanitost hraček z pozdního středověku, hlavně ze 14. a 15. století. Byly to většinou jednoduché a většinou keramické hračky- panenky, rytíři na koni, psi, trubky, chrastítka v podobě ptáčků, hrnečky. Hračky byly typické svou jednoduchostí a prostotou. To ukazovalo, že hračky pronikly i do rukou dětí z nižších společenských vrstev.

Novověk

Raný novověk

„Největší rozvoj výroby hraček nastal nesporně ke konci 16. století, kdy zájem o drobné věci upoutává všeobecně pozornost i k hračkám. Produktem té doby je nejen houpací kůň, ale i loutkové divadlo. Vzniká druh luxusní hračky charakteristické pro pozdní feudalismus: kompletně zařízený loutkový dům, tzv. „Puppenhaus“, v průřezu s pohledy do zařízených místností od sklepa po půdu, vybavený celým inventářem v miniaturním provedení“ (Titěra et al., 1963, s. 14). Titěra (1963) zmiňuje loutkový dům jako vrchol hračkářského umu. Steiger (2013) ve své knize uvádí, že zpočátku hračky vyráběli řemeslníci jako vedlejší výrobek. Ale na hračce se podíleli mistři dalších různých řemesel: truhláři, slévači cínu a mědi, hrncíři, apod. Řemeslník své výrobky sám neprodával. Většinou býval zastoupen překupníkem, který shromažďoval jejich výrobky a ty pak následně vyvážel na trh. Dále poukazuje na nálezy hraček ze začátku 16. století i na našem území. Nejčastěji to byly figurky dívek, zvířátka a koníci s píšťalou.

Vrcholný novověk

„Zvláštní vývoj prodělává v tomto období panenka, která ve své nové podobě vzniká v Paříži v polovině 14. stol. Kdysi sloužila jako hračka i pro hochy, ale později se stala výlučně předmětem dívčích her“ (Titěra et al., 1963, s. 14). Titěra a kol. (1963) dále uvádí, že se systémy kloubů, které umožňují panence pohyby, začínají vyrábět až v 19. století. Panenka měla hlavičku nejdříve ze dřeva, později z vosku, terakoty a až v 19. století z porcelánu. Výrobci se vždy snažili napodobit živé dítě. Další nejrozšířenější a také nejlevnější hračkou byl olověný vojáček, který byl později vyhledáván sběrateli. „Se vzrůstajícím zájmem o techniku a přírodní vědy dostává se v 18. století více pozornosti i mechanickým hračkám“ (Titěra et al., 1963, s. 16). Titěra zmiňuje zdokonalování těchto hraček, které dokázaly upoutat i dospělé. Zároveň s výrobou mechanických hraček, docházelo k rozvoji hračkářského průmyslu, který převzal výrobu hračky z rukou šikovných řemeslníků. Ti přesto nepřestávali s výrobou hračky, vznikla hračka lidová.

1.3 Lidová hračka

Mišurcová, Fišer a Fixl, (1989) ve své knize poukazují na nedostatečné dochování lidových hraček, které byly vyrobeny samotnými dětmi nebo jejich rodinnými příslušníky. Důvodem je nejspíše materiál, ze kterého hračky byly vyrobeny- hlína,

dřevo, listy, látky. Titěra (1963) zmiňuje výrobu prvních dřevěných hraček na konci 18. Století. V době velkého třídního útlatku. Hračka přispívala především k utužování národního vědomí. *„Dřevěná hračka uchovává lépe než hračky z jiných materiálů (z pomalované hlíny, keramiky, truhlářského tmele, z ovoce a těstoviny) čistotu svého projevu. Je součástí hmotné kultury lidu a nese všechny charakteristické znaky jeho uměleckého cítění“* (Titěra et al., 1963, s. 17). *„Kdysi uměl jednoduché hračky ze dřeva udělat takřka každý venkovan. Když dítě zatoužilo po zvířátku nebo po panáčkoví, stačil tatínkovi nůž, trocha dovednosti, znalosti proporcí a vyřezal mu je ze dřeva, uhnětl z chleba nebo mu stloukl vozíček z pár prkýnek stejně tak jako pokojíček pro panenku“* (Steiger, 2013, s. 22). Steiger (2013) dále zmiňuje, že takto se vyráběly věci velice půvabné a krásné. Lidové hračky vznikaly po letním shonu v zimním období, kdy v obydlích zavládl klid. *„Lidové hračky vznikaly původně jako užitkové předměty sloužící výchově dětí. Postupně se zvyšoval důraz na jejich estetickou funkci. Proto je dnes zahrnujeme do oblasti lidového výtvarného umění jako kulturně historický doklad výtvarného a estetického cítění našeho lidu. Lidové hračky jsou protepleny láskou k dítěti a upřímným nefalšovaným vztahem k přírodě i lidem, jež dítě obklopují“* (Mišurcová, Fišer & Fixl, 1989, s. 22). Steigerovi (2013) ve své knize uvádějí, že v dřívějších dobách dokázal ze dřeva vyrobit na venkově hračku téměř každý. Stačilo trochu umu a znalost proporcí. *„Projevy dětské hravosti vycházejí z přirozených pohnutek prostého člověka. Každé malé dítě natáhne ruku nejdříve po zvířátku nebo hračce připomínající prostředí rodiny a nejbližšího světa kolem nich“* (Steiger, 2013, s. 22).

Lidová hračka bývá specifická pro určité oblasti: Berchtesgadensko, Oberammergau, Durynský les- Sonneberg, Gröden , v českých zemích bylo nejznámější oblastí Krušnohorsko. Zmiňuji pouze dvě: Berchtesgadensko, kterou Steiger uvádí (2013) jako prvopočátek výroby lidové hračky v Podalpských oblastech a u nás již zmiňované Krušnohorsko.

Berchtesgadensko

Steiger (2013) ve své knize uvádí, že první povědomí o zdejším řezbáři a soustružníkovi Nithardusovi je již v roce 1111, i když rozvoj výroby hraček nastal až v 16. a 17. století.

Pro hračky z této oblasti jsou typické malby s květinovými ornamenty, které se původně malovaly na porcelán.

Krušnohorsko

„Nejpozději vstoupilo na scénu předalpských středisek výroby hraček saské i českosaské Krušnohoří- Erzgebirge. Za svůj vznik vděčilo tomu, že zde kdysi kvetoucí důlní těžba už nepřinášela žádný výtěžek. Na přelomu 17. a 18. století si muselo místní obyvatelstvo najít nové způsoby obživy“ (Steiger, 2013, s. 40). Jak Steiger (2013) ve své knize uvádí nejoblíbenější hru, vyráběnou v Krušnohoří. Byla to hra Na potopu. Byla oblíbená v celé Evropě. Dále zmiňuje rozdíl zdejší výroby od jiných předalpských oblastí. Jednotlivé figurky jsou vyštípany z vysoustružených prstýnků. Veškeré tvary postav, zvířat, staveb jsou spíše jen naznačeny. Pak přichází dítě se svým pohledem a svou fantazií, díky které všechny postavy zkrásní a získají větší cenu než dokonalejší hračky. Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2014) se ve své knize zmiňují o pokračovateli výroby Krušnohorských štípaných hraček panu Ladislavu Chládkovi. Hračky vyráběl se svou manželkou a v roce 1995 obdrželi cenu kvality Czech Made.

1.4 Historie hračky na našem území

19. a 20. století

„Mezi největší hračkářské výrobní podniky, působící na území Čech, patřila továrna na jemné dřevěné hračky G. R. Walter v Nové Vsi v Rudohoří. Byla založena v roce 1889. Vyráběla jemnou pohlednou, výtvarně hodnotnou a kvalitní hračku“ (Šplíchal, Otavová & Pecháčková, 2013, s. 28). Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) dále zmiňují rozšíření firmy G. R. Waltera do Desné v Jizerských horách. Rozsah výroby byl velice široký: stavebnice, dopravní prostředky, nábytek, figurky, společenské hry. *„Úsilí o všestranně kvalitní hračku má u nás více než půlstoletou tradici. Snaha o výrobu hodnotných a esteticky působivých hraček se projevila vlastně již na počátku století spoluprací významných výtvarníků Jaroslava Horejce, Václava Špály, V. H. Brunnera, Minky Podhájské a dalších s Hořickým družstvem pro výrobu hraček“* (Fixl & Opravilová, 1979, s. 6). Fixl a Opravilová (1979) dále zmiňují družstvo Artěl, které bylo založeno po první světové válce. V tomto družstvu byli opět spojeni výtvarníci, kteří obnovili vývoj a výrobu hraček. V tomto meziválečném období byla výroba hraček na vysoké úrovni.

Šplíchal, Otavová a Pecháčková zmiňují úpadek kvality hraček v době během 2. světové války, kdy byla výroba hraček pozastavena.

Poválečné období české hračky

„Úspěšný poválečný nástup hračkářství byl výrazně negativně poznamenán společensko-politickými změnami, ke kterým došlo po únoru 1948“ (Šplíchal, Otavová & Pecháčková, 2013, s. 37). Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) zmiňují vznik Ústředí lidové a umělecké výroby. Architekt Jindřich Chalabala zpracoval v roce 1948 koncepci pro výrobu hraček, která neměla jinde na světě obdoby. Tato doba byla „zlatá doba“ poválečné výroby hraček. Fixl a Opravilová (1979) zmiňují ukončení tohoto sboru v roce 1953 i tím nastalé mezery ve vývoji a výrobě hraček. *„První poválečnou, neobyčejně úspěšnou, prezentací Československé republiky byla účast na světové výstavě v Bruselu v roce 1959. Část expozice zaměřené na dětský svět koncipoval Jiří Trnka, který ji rozvinul do čtyř základních částí: vesnice, město, strom hraček a loutky“* (Šplíchal, Otavová & Pecháčková, 2013, s. 38). Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2014) dále ve své knize uvádějí rozmach plastových hraček po roce 1950, které byly cenově dostupné. Dále uvádějí i dalšího mistra české hračky Václava Kubáta, který se roku 1963 stal vedoucím výtvarníkem družstva Výtvarná řemesla. Současně začal vyučovat na Střední uměleckoprůmyslové škole na Žižkově náměstí v Praze, kde se posléze stal nástupcem profesora Viktora Fixla.

1.4 Přírodní hračky

„Dítě ke svým hrám potřebuje hračky, Ty nejjednodušší nachází všude ve svém okolí“ (Elmanová, 1964, s. 26). Nejstaršími hračkami, podle Steiger (2013), které dítě využívá od počátků lidstva, jsou přírodní hračky. Patří mezi ně barevné kamínky, bobule a plody rostlin, listí, kamínky, větévky, kůra stromů. *„Co dítě uchopí do rukou, získá život. Z kousků dřeva nalezeného u vody se stane loď a šišky z lesa se promění v kravičky popoháněné pasáčky ze žaludů s čepičkou nebo kaštanů“* (Steiger, 2013, s. 20). Fixl a Opravilová (1979) zmiňují výrobu přírodní hračky, které nejčastěji zhotovovali nejbližší příbuzní dětí. Dokázali v nich zobrazit a vystihnout vše, co o svém světě věděli a co nejlépe uměli. Postupem času se tvorba přírodních hraček přetransformovala a započala tak éra výroby hračky.

1.5 Současná hračka

„Tvorba českých hraček se stala specifickou disciplínou užitého umění. Od začátku 20. století vycházela výroba hraček z návrhů uznávaných profesionálních výtvarníků, kteří k navrhování hraček přistoupili velmi seriózně (založili umělecké hračkářské družstvo Artěl a odborné školy pro návrháře a výrobce hraček)“ (Oprailová, 2016, s. 93). Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2014) uvádějí velké změny ve výrobě hraček po roce 1989. Toto období trvalo až do roku 1995. S příchodem tržního hospodářství do naší republiky museli výrobci z ekonomických důvodů změnit sortiment výroby. Někteří výrobci skončili s výrobou hraček, někteří přešli na jiný sortiment, někteří zcela zkrachovali. Na náš trh se dostaly hračky většinou vyrobené v Čínské republice, kde je velice levná pracovní síla. Díky ní se náklady na výrobu hračky pohybují v jiných číslech, než by kdyby byly vyrobené v České republice. Dalším velkým problémem je kvalita dovezených hraček, která bývá velice špatná. Výrobci, kteří přesto dokázali v tvrdé konkurenci obstát, a kteří se dokázali na českém trhu udržet, jsou tak konkurence schopní, že ještě část své produkce exportují do zahraničí. Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2014) zmiňují příklady úspěšných firem: družstvo umělecké výroby Lidová hračka v Uherském Brodě (vyrábí hračky od roku 1936), Moravská ústředna v Brně (založena v roce 1909 a od této doby nepřetržitě vyrábí a prodává hračky). Počátek slavné české značky Merkur se datuje do roku 1920, kdy založil Jaroslav Vancl firmu Inventor. V 90. letech 20. století firmu Merkur zachránil Ing. Kříž. V Polici nad Metují firma Gross vyrábí stavebnice Merkur dodnes. Další firmou uváděnou v knize Nekonečný svět české hračky je firma Hamiro s tradicí výroby hraček od 2. světové války. Hlavním sortimentem byla výroba panenek, oblečků na ně a dále výroba plyšových domácích i exotických zvířat. Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) dále poukazují na velký rozvoj elektronických a počítačových her v 90. letech 20. století. Na trhu se objevují i takzvané chytré hračky- např. Berušky. Poptávka po chytrých hračkách, ale i vývoj a následně jejich prodej, má stále větší vzrůstající tendenci. Největší vliv na výrobce mají různé módní trendy. V knize je dále zmíněn obrovský fenomén značky Lego, kterou započal vyrábět Oleg Godtfred Christiansen v dánském Billundu. Stavebnice byla zpočátku dřevěná, až jeho syn Godtfred ve 40. letech minulého století prosadil výrobu stavebnice z plastu.

1.6 Vlastnosti hraček

Přiměřenost hračky: „Měla by podněcovat pohybový, smyslový, rozumový a citový vývoj dítěte, měla by žádoucím směrem rozvíjet jeho společenské postoje a napomáhat k vytváření dobrých návyků, měla by podněcovat a vhodně usměrňovat jeho fantazii. Přitom by měla být i vkusná, pěkná, vzhledná“ (Matějček, 1996, s. 108).

Požadavky:

Estetika- hračka by měla být vkusná a měla by dítě zaujmout a rozvíjet jeho estetické cítění. V dnešní době je trh přesycen hračkami, z nichž některé postrádají jakoukoliv estetickou hodnotu. Jsou „kýčovitě“ a je nešťastné, že svým provedením děti přitahují.

Hygiena- aby hračka splňovala naše hygienické požadavky, měli bychom brát na zřetel materiál, ze kterého jsou vyrobeny, aby hračka byla omyvatelná, vypratelná.

Bezpečná hračka- souvisí s výběrem hračky pro daný věk a vývojové období, ve kterém se dítě nachází. Např. malé součásti hračky jsou zcela nevhodné pro kojence.

Edukace, výchova- každá hračka, kterou dítě použije ke hře, přispívá k rozvoji jeho smyslů, dovedností. Je proto vhodné, aby hračka dítě podněcovala ke hře, aby rozvíjela jeho fantazii.

Rozdělení:

- Plastické hmoty- plasty v mnohém nahradily přírodní materiály. Jedním z důvodů je konečná cena vyrobené hračky a dále lehčí tvarovatelnost při výrobě. Výrobky z plastických hmot, pokud jsou bezpečné, co se týká použitých materiálů (např. ftaláty).

- Kov- jeho použití ve stavebnicích a různých hračkách ho předurčuje k dlouhé životnosti.

- Textil a kůže- jedny z nejstarších materiálů, které kdy byly k výrobě hraček používány. Z těchto materiálů se vyrábí velké množství hraček- od hadrových panenek až po různá šitá plyšová zvířátka. Tyto hračky jsou velice oblíbené napříč věkovým rozmezím-od batolat až po dospívající. Trh s textilními hračkami je velice pestrý.

- Dřevo- výroba hraček ze dřeva nastala již v 16. - 17. století při výrobě lidové hračky v určitých specifických oblastech. V České republice nastal největší rozmach v 18. století (oblast Krušnohorska). Krása dřeva vyniká na jednotlivých figurkách. Ale protože děti mají rády barvy, dřevěné výrobky se mohou zdobit malbou a nakonec se nalakují.

- Sklo, keramika, porcelán- původně se ze skla a porcelánu vyráběly loutky a hlavičky

k panenkám. Ty dnes pro svou lehčí zpracovatelnost nahradily umělé hmoty. Z porcelánu a keramiky se v současné době vyrábějí různé dětské čajové soupravy. Papír z papíru se vyrábějí knihy, leporela, puzzle, omalovánky. Je to jeden z nejlevnějších materiálů, ale poskytuje velký prostor kreativitě dítěte při jeho činnostech - kreslení, stříhání, vybarvování, skládání.

Rozdělení hraček podle věku (Fixl):

- hračky kojenců - do 1 roku
- hračky batolat- od 1 do 3 let
- hračky mladšího předškolního věku- od 3 do 4 roku
- hračky staršího předškolního věku- od 4 let do 6 roku
- hračky školního věku- od 7 do 10 let
- hračky dětí nad 10 let

1.7 Hračka jako vzdělávací prostředek

„Z hlediska dítěte má hračka dvojí funkci. Primární znamená, že je hračkou vše, co si ke hře zvolí, co je prvkem celku, který si samo vytvořilo, přisoudilo mu vlastnosti zapadající do hry bez ohledu na to, jaké skutečné vlastnosti věc má. Dětská představivost nedostatky překlene a dokáže nahradit a plně uspokojit projektované záměry. Sekundární funkce nastává, když hotovou hračku s konkrétním záměrem nabízí dítěti dospělý. V obou případech sice vznikne herní situace, ale v prvním případě spontánně a podle zájmu dítěte, ve druhém s přihlédnutím (a mnohdy pod tlakem) k edukačnímu záměru“ (Opravilová, 2016, s. 94). Opravilová (2016) zmiňuje důležitost svobodné volby samotného dítěte. Suchánková (2014) také poukazuje na důležitost hračky a povyšuje jí na edukační prostředek. Hračka slouží k celkovému rozvoji dítěte. Rozvíjí motoriku, myšlení, logiku, tvořivost, fantazii. Podněcuje všechny smysly, aktivizuje pozornost, vnímání. Dále hračky pomáhají dětem navazovat vztahy s vrstevníky. Díky hračce děti přijímají sociální role a budují si vztah k sobě samým i k druhým.

1.8 Hračka - propojení dětského světa se světem dospělých

„Dítě se rodí do světa dospělých, pro které je typické, že jednají, zacházejí s věcmi, experimentují, poznávají a přetvářejí věci kolem sebe. Je přirozené, že děti ve své

činnosti dospělé napodobují, snaží se, stejně jako oni, svět poznávat a ovládnout. Chtějí do okolního světa přímo pronikat, nejen se mu přizpůsobit, ale na základě vlastní činnosti přizpůsobit svět sobě“ (Opravilová & Gebhartová, 2011, s. 86). Opravilová (2016) zmiňuje důležitost plynulého proniknutí dětí do prostředí dospělých. Je to místo, kde si dítě hraje, rozvíjí se tak, jak to vyplývá z individuálních potřeb každého jednotlivého dítěte, z jeho fyzických, psychických a sociálních potřeb. Dítě svět poznává dvojím způsobem. Jednak svět objevuje nahodile, ale bývá i hodně ovlivňováno dospělými. Dítě si rádo hraje s předměty, které dospělí používají v každodenním životě. Napodobuje tím své rodiče, vše si potřebuje vyzkoušet a opakovaně prožít. Ke hře dítě dokáže využít vše, co se nachází v jeho zorném poli- klacíky, knoflíky, písmenka v polévce, apod.

2 PŘEDŠKOLNÍ VĚK

„Rodič(e) nebo jiné osoby, které se o dítě starají, nesou v rámci svých schopností a finančních možností základní odpovědnost za zabezpečení životních podmínek nezbytných pro rozvoj dítěte“ (Práva dítěte v dokumentech, 1999, s. 25).

2.1 Charakteristika předškolního věku

„V širším smyslu slova se jako předškolní věk označuje celé období od narození (někdy i včetně vývoje prenatálního) až do vstupu do školy. Takové pojetí má svůj praktický význam při plánování sociálních a výchovných opatření pro děti před jejich povinnou školní docházkou“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 87). Matějček (1999) ve své knize zmiňuje, že jen tlak společnosti dal tomuto období jméno předškolní. Ve skutečnosti se potřeby dítěte v tomto období vyvinuly v dlouhých tisíciletích. Protože, má-li být dítě zdravé a zcela svébytné, je potřeba určitého vývoje. O škole dříve nikdo nevěděl. V tomto období dozrává centrální nervový systém předškolního dítěte. Z lidského tvora se dítě stává jedincem kulturním a civilizovaným. Dítě si dokázalo osvojit návyky potřebné pro život v té dané společnosti. *„Předškolní období v užším slova smyslu je „věkem mateřské školy“, ale nebylo by správné chápat je pouze z tohoto hlediska- jednak mnoho dětí do školky nechodí, jednak rodinná výchova stále zůstává základem, na kterém mateřská škola dále účelně staví a napomáhá dalšímu rozvoji dítěte“* (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 87).

2.2 Fyzický vývoj, motorický vývoj

„Předškolní období je velmi důležitou etapou lidského vývoje. Po tělesné stránce prožívá dítě prudký tělesný rozvoj, jeho váha se stále zvyšuje, i když k největšímu přírůstku dochází do tří let“ (Berdychová, Bělinová & Brtníková, 1980, s. 70). Podle Vágnerové (2017) jsou pro rozvoj dítěte důležité a zajímavé různé pohybové aktivity. Proto batolata tak ráda experimentují. Pohybové dovednosti vedou k uspokojení potřeb dítěte vzhledem ke svému tělu a k okolí. Pro dítě je důležité naučit se udržet čistotu svého těla. Pohyb dítěte samého přispívá ke zpřesnění vlastního těla ve svém okolí, dítě si uvědomuje vlastní pohybové dovednosti a má potřebu být aktivní. Pronikání do okolí dítěti umožňuje samostatná lokomoce, která je důležitá pro jeho další pozitivní vývoj. *„Vcelku bychom motorický vývoj mohli označit jako stálé zdokonalování, zlepšenou pohybovou koordinaci, větší hbitost a eleganci pohybů“* (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 88). *„Tempo pohybového vývoje není již tak rychlé. Zrání a soustavná stimulace v celém pohybovém aparátu vedou ke zlepšení koordinace, přesnosti, účelnosti a plynulosti pohybů. Pohybové dovednosti se dobře uplatňují v různých, pro dítě podstatných činnostech jako je např. hra a sebeobsluha. Pohybová aktivita je základní potřebou i dětí předškolního věku“* (Vágnerová & Valentová, 1992, s. 60) Vágnerová a Valentová (1992) dále uvádějí soustavné zlepšování motorických dovedností: běhání, skákání, zdolávání překážek. Velký význam pro rozvoj dítěte má zdokonalení manuální zručnosti a senzomotorické koordinace, kdy dochází k souladu v oblasti pohybu a smyslů. Po čtvrtém roce se zpřesňuje vyhraněnost jedné ruky-lateralita. Vyhraněnost závisí na vrozené dominanci mozkových hemisfér. Dominantní ruka se uplatňuje především ve složitějších činnostech. Dobrá úroveň lokomoce se projevuje i v sebeobsluze a hlavně v jemné motorice. Dítě dokáže chytit míč, dokáže z kostek, stavebnic vytvořit dokonalejší a složitější stavby, dokáže pracovat s nůžkami, plastelínou, tužkou.

2.3 Psychický vývoj, řeč, myšlení

„Celkově je období mezi třetím a šestým rokem věku charakteristické především postupným osamostatňováním dítěte a jeho přechodem od úplné závislosti na dospělém do stadia relativní nezávislosti.“ (Berdychová, Bělinová & Brtníková, 1980, s. 17).

Poznávací procesy

„Vnímání předškolních dětí je charakteristické svou globálností, dítě ještě neumí vnímat celek jako souhrn detailů a nediferencuje ani základní vztahy mezi nimi. Dítě je především upoutáváno nápadnými vlastnostmi objektu (jako je např. křiklavá barva) a dále těmi podněty, které mají nějaký význam pro uspokojení jeho momentální potřeby“ (Vágnerová & Valentová, 1992, s. 61). Vnímání v předškolním věku se podle Vágnerové a Valentové (1992) rozvíjí v souvislosti s rozvojem myšlení, s rozvojem vlastních představ a nabytými zkušenostmi. Velkého rozmachu se dostává zrakové a sluchové diferenciaci, což je důležité pro následnou výuku čtení a psaní v pozdějším věku. Předškolní dítě má ale stále nepřesné vnímání prostoru. Nedokážou správně odhadnout vzdálenost. S obtížemi je spojené i vnímání času. Časové úseky se jim zdají delší než dospělým. Dítě žije hlavně v přítomnosti. Čas vnímá pomocí událostí v jeho životě, které se opakují (např. dvakrát se vyspím...).

Řeč

„Řeč se během předškolního období značně zdokonalí. Výslovnost tříletého dítěte je většinou ještě hodně nedokonalá, mnohé hlásky nahrazuje jiným nebo je vyslovuje nepřesně. Během čtvrtého a pátého roku se většina dětí zdokonalí natolik, že dětská „patlavost“ vymizí už před začátkem školní docházky buď zcela, nebo zůstává jen v rudimentech, které se ještě během prvního roku školní docházky spontánně či s malou logopedickou pomocí upraví“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 88). Matějček (2005) poukazuje na velké individuální rozdíly ve vývoji řeči u stejně starých dětí. Většinou jde o vývojové opoždění, které se průběhem času vyrovná. Zvýšení slovní zásoby v předškolním období. Rovněž se rozvíjí rozsah vět a gramatická stavba vět, i když gramatické chyby se mohou občas objevit. Přesto předškolní dítě řeč aktivně používá, mluvená řeč se stále rozvíjí a je nejdůležitějším komunikačním prostředkem. Rozvoj řeči souvisí se zkušenostmi dítěte, s jeho poznatky. Důležitá je verbální komunikace dítěte s jeho okolím, jak uvádí Vágnerová a Valentová (1992).

Paměť

„Zvýšení kapacity paměti a nárůst rychlosti zpracování informací jsou podmíněny dozráním příslušných mozkových struktur, pozitivně jej ovlivňuje i specifická stimulace (např. paměťové hry)“ (Vágnerová, 2017, s. 203). Vágnerová (2017) dále zmiňuje důležitost informovanosti v určité oblasti pro snadnější zapamatování, protože předškolní děti si začínají pamatovat stále více detailů. Dokážou vnímat různé souvislosti, různé vztahy. Dítě se potřebuje naučit propojovat různé informace (smyslové, kontextuální, emoční atd.) a následně je zpracovat do určitého celku. Souvisí to s dozráváním centrálního nervového systému a se změnou zpracování.

Představy

„V předškolním věku lze jen velmi těžko oddělit fantazijní a paměťové představy. Fantazie je v tomto věku nezbytná pro citovou a rozumovou rovnováhu, dítě potřebuje vykonávat i takové činnosti, ve kterých by si přizpůsobovalo realitu sobě, svým potřebám, bez ohledu na překážky objektivní skutečnosti“ (Vágnerová & Valentová, 1992, s. 62).

Myšlení

„Kolem čtyř let se vývoj inteligence dítěte dostává z úrovně předponové (symbolické) na vyšší úroveň názorového (intuitivního) myšlení. V předchozím stádiu předponovém užívalo slov nebo jiných symbolů jako podpojmů- napůl ještě vázaných na individuální předměty, napůl již směřujících k obecnosti. Nyní již uvažuje v celostních pojmech, které vznikají na základě vystižení podstatných podobností“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 90). Podle Langmeiera a Krejčířové (2006) dítě už dokáže dojít k určitým závěrům, ale ty jsou ovlivněny většinou vizuálním podnětem (např. dokáže posoudit čeho je víc a čeho je méně). Myšlení je zatím prelogické, předoperační. Zatím nepostupuje podle logických operací. Proto je myšlení dítěte stále spjato s vlastní činností dítěte, je egocentrické, antropomorfní- vše polidšťuje, magické- vše mění a přizpůsobuje podle své fantazie svým potřebám, artificialistické- kdy se prostě všechno „dělá“.

2.4 Emoční a sociální vývoj

„Emoční prožívání předškolních dětí je stabilnější a vyrovnanější, než bylo v batolecím věku. Předškoláci bývají častěji pozitivně laděni, ubývá negativních emočních reakcí. Jejich emoce jsou dost intenzivní a snadno přecházejí z jedné kvality do druhé, např. se střídá smích a pláč“ (Vágnerová, 2017, s. 218). Vágnerová (2017) dále uvádí, že se předškolní dítě dokáže na něco těšit, umí vnímat nejbližší budoucnost. V tomto věku se velice rozvíjí emoční inteligence. Děti začínají chápat své emoce, ale dokážou se i vcítit i do emocí jiných lidí. Své emoční projevy začínají částečně ovládat, a když potřebují a je to potřebné, umí oddálit své uspokojení. Předškolní děti jsou schopny kontrolovat emoční prožitky a chování s tím spojené. Vědí, jak by se měly chovat.

Socializace

„Rodina zůstává i v předškolním období nejvýznamnějším prostředím, které zajišťuje primární socializaci dítěte, tj. uvádí je do společenství lidí“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 93). Podle Vágnerové (2017) probíhá socializace předškolního dítěte mimo vlastní rodinu. To znamená, že se dítě setkává i s prostředím příbuzných a známých rodiny. Toto období můžeme pojmenovat fází přesahu rodiny. Fází, kdy je dítě seznamováno i s jinými sociálními skupinami. Je to přechodná doba mezi přesahem rodiny a institucí, doba, kdy se dítě připravuje vstup do základní školy a následně na život ve společnosti. *„Socializace a individualizace, tj. rozvoj osobnosti jedince, probíhá v interakci s jinými lidmi, dítě tímto způsobem rozvíjí i svou individualitu. Rozšíření kontaktů mimo rodinu, vztahy s dalšími dospělými a s dětmi mu umožňují získat nové zkušenosti, nezbytné pro další osobnostní vývoj“* (Vágnerová, 2017, s. 223).

3 HRA

„Hra- svobodná, spontánní činnost člověka, jejímž cílem je seberealizace a prožitek, tedy „hra pro hru“. Dělí se podle různých kritérií na hry hudební, intelektuální, pohybové, smyslové, společenské, sportovní aj“ (Ilustrovaná encyklopedie, 1995, s. 460).

Proč si člověk hraje? Asi protože ho hra hlavně baví. A dítě? Pro dítě je hra nedílnou součástí jeho samotného. Prvořadá je samotná příprava hry a její průběh. Výsledek již není tak důležitý. *„Hra pomáhá navazovat kontakt s dospělými i s vrstevníky, vede ke*

spolupráci, modeluje reální sociální situace, přispívá k utváření rolí, zvnitřňování sociálních norem, pomáhá ovládat a rozlišovat vlastní city, uvolňovat a vyrovnávat napětí a přetížení a ovlivňuje pojetí sebe samého“ (Opravilová & Gebhartová, 2011, s. 85). Suchánková (2014) zmiňuje význam hry, protože každý člověk si hraje od dob, kdy je člověk člověkem. Hra je od dob dávno minulých součástí dějin lidstva. Podle hry si můžeme vytvořit i obraz určité společnosti, její kultury. Děti samotné do hry nemusíme nutit. Samy se rády učí, jsou přirozeně zvědavé. Nejvíce se naučí prostřednictvím hry, jejím přímým prožitkem. „Nadarmo se neříká, že kdo si jako dítě pěkně hrál, bude umět jako dospělý dobře pracovat. Proto se nedívejme na dětské hraní svrchu a nemysleme si, že mezi hraním a prací je nějaký propastný vývojový předěl. Naopak, je tu řada jemných vývojových přechodů a plno nejrůznějších spojitostí. Vždyť někdy ani nepostřehneme, jak se nám pod rukama práce změní v hru anebo hra v práci- a je velkým dobrodiním, jestliže si někdo ze svého zaměstnání může udělat „koníčka“. Přitom v dětství tohle všechno začíná“ (Matějček, 1986, s. 129). Matějček (1986) dále zmiňuje, že hra je pro dítě práce, která ho moc baví, a proto ji musí dokončit. Proto dospělý nemá hru náhle přerušovat, ale má nechat dítě hru dohrát. Matějček (1986) zmiňuje hru jako aktivizaci každého jednotlivého dítěte, vede dítě k pohyblivosti, cvičí smysly, rozšiřuje poznání. Dále dítě ve hře prožívá to, co si zažilo, to co mu bylo příjemné nebo nepříjemné v denním životě. Poukazuje na důležitost dětského hraní z hlediska vývoje a výchovy. Suchánková (2014) také poukazuje na důležitost hry v předškolním období. Hra je velice důležitá pro zdárný rozvoj každého jednotlivého dítěte, proto je hojně využívána v předškolním vzdělávání pro svou efektivnost.

3.1 Charakteristika hry

„Hra je specifickým projevem aktivity dítěte, vyvolaným a ovlivňovaným společenským prostředím, v němž dítě žije a do něhož se začleňuje. Dětská hra má tedy společenskou podstatu; je odrazem okolní skutečnosti a umožňuje předškolnímu dítěti osvojit si pod vedením dospělého společenskou zkušenost“ (Bělinová et al., 1980, s. 127). Suchánková (2014) chápe hru jako činnost člověka, nejen dítěte, ale i dospělého a nejen jednotlivce, ale i skupiny lidí. Hra doprovází jedince od narození až do dospělosti a stáří. Má velký význam pro každého z nás a je spjata s rozvojem každého z nás. Každý z nás hru prožívá, díky ní dokážeme poznat okolní svět i sebe sama a dítě si v ní může

prožít a odžít své starosti, problémy, ale i radosti. Opravilová (2016) uvádí, že dítě zpočátku ani nevnímá, že si hraje. Důležité je pro něj poznání světa. Potřebuje dobývat svět, potřebuje se naučit jednat samostatně a nezávisle. Stejně tak jako pro dospělého je i pro něj prioritou podle svých individuálních možností a potřeb snaha o upotřebení svých zájmů a o uplatnění svých schopností. *„Hra je v životě dítěte hlavní činností, což znamená, že právě jejím prostřednictvím se nejplněji a nejpevněji rozvíjejí první vztahy a svazky utvářející se jednoty osobnosti dítěte. Vychází z možností dítěte, je pro něj přirozeně zvládnutelná, čímž podporuje jeho psychickou rovnováhu, přináší mu klid a vyrovnanost, stvrzuje dosaženou úroveň, ověřuje schopnost něco rozhodnout, vyřešit a vykonat, potvrzuje jeho dovednosti a zkušenosti, jeho sociální vztahy a postavení mezi dospělými i vrstevníky. Hra je cestou k pochopení lidského konání, formou životní praxe i zdravé existence dítěte samotného“* (Opravilová & Gebhartová, 2011, s. 85).

3.2 Vývoj hry v jednotlivých obdobích

3.2.1. Hra dítěte raného věku

Podle Suchánkové (2014) dítě hru objevuje brzy po narození. Je spontánní, dítě se učí poznávat, získávat informace o prostředí, kde žije. V prvním roce života jsou nejdůležitější rodiče. Pomáhají dítěti objevit svět a při tom mezi nimi dochází k interakci. Rozvíjejí se vztahy a tím dochází k rozvíjení dítěte. *„Mezi první hry řadíme sociální hry, které se objevují přibližně od druhého do třetího měsíce života dítěte. Jedná se o dívání z očí do očí, hru s úsměvy a s povídáním“* (Suchánková, 2014, s. 44). Matějček (2005) ve své knize také tyto hry popisuje a uvádí, že úsměv je první sociální kontakt s dospělým a první sociální hra. Mišurcová, Fišer a Fixl (1980) ve své knize zmiňují, že první hračky, které dítě dostane, ze začátku dítě jen pozoruje a až později uchopuje.

„Samostatná hra je typická pro období kojeneckého věku (hra s chrastítkem) a pro období batolecí (stavění kostek, hra s panenkou, s autíčkem, houpání). Objevuje se však i v dalších vývojových etapách- v období předškolního věku (3- 6 let), u dětí školního věku i u dospělých. Paralelní hra je hra, při níž si děti hrají vedle sebe a ne spolu. Reagují na sebe, sledují se, mohou komunikovat, napodobovat se, ne však s cílem společné hry“ (Suchánková, 2014, s. 44). Suchánková (2014) dále zmiňuje hry pohybové. Uspokojení pohybu jednotlivce je velice důležité. S rozvojem pohybu souvisí

tzv. manipulační hra (konec třetího měsíce)- uchopování předmětů, kdy dochází ke koordinaci zraku a pohybového ústrojí. V desátém měsíci dítě cíleně shazuje věci jednu po druhé za sebou, t. j. sekvenční hra. Kolem druhého roku se mění hra manipulační ve hru konstruktivní, kdy dítě má představu, kterou chce zhotovit. Ve druhém roce se také rozvíjí hra napodobivá. Děti napodobují své rodiče formou slovních hříček spojených s pohybem, zpěvem a posléze napodobují chování a činnosti rodičů.

3.2.2. Hra dítěte předškolního věku

Suchánková (2014) nazývá období předškolního věku věkem hry, která má určitou podobu.

„Symbolická hra slouží předškolnímu dítěti jako prostředek k vyrovnání s realitou, která je pro ně nějak zatěžující. Umožňuje mu, alespoň symbolicky, uspokojit přání, která ve skutečnosti uspokojit nelze. Dítě se musí neustále přizpůsobovat požadavkům okolního světa, i když je leckdy ještě plně nechápe. Symbolická hra mu dovoluje chovat se podle svých představ a přizpůsobit realitu, alespoň dočasně, svým potřebám. Ve hře je dítě svobodné a může si problematickou skutečnost zpracovat tak, jak samo chce. Např. si znovu přehraje situaci, které nerozumělo nebo se jej citově dotkla, a najde alespoň na této úrovni přijatelné řešení“ (Vágnerová, 2017, s. 189). Podle Suchánkové (2014) se hra dítěte v předškolním věku stále zdokonaluje. *„Z intelektuálních her se nejvíce uplatňují hry námětové, v nichž děti napodobují činnosti a děje svého prostředí. Sem patří hry na maminku, na obchod, na lékaře, na průvodčího atd. Hra se postupně obohacuje o nové prvky“* (Mišurcová, Fišer & Fixl, 1980, s. 73). Suchánková (2014) dále zmiňuje potřebu dětí vymýšlet a realizovat své fiktivní příběhy. V námětech jejich her mohou být i situace z denního života. Proto nám může být dětská hra zpětnou vazbou našeho vlastního chování. Předškolní dítě zdokonaluje své motorické schopnosti (dokáže postavit hrad z písku, z kostek, dokáže stavět ze stavebnic) a zároveň se zdokonaluje konstruktivní hra, která rozvíjí myšlení a prostorovou orientaci. Konstruktivní hry od dětí požadují pozornost, soustředění a někdy i strategický postup. Mladší předškolní děti při konstruktivních hrách nejprve něco vytvoří a až následně pojmenovávají to, co postavily. Postupem času se ale konstrukce stávají složitějšími a dítě cíleně konstruuje: postavím hrad, sestavím auto, namaluji princeznu, apod. Ze začátku děti svůj produkt mění a upravují v průběhu své činnosti, později přibývají

details, opětovně sestavují to, co se jim nepovedlo a dokonce dokážou své práce ohodnotit. Později dochází k rozvoji sociální hry. Dítě od paralelní hry plynule přechází ke spolupráci při hrách. Děti se při hrách sdružují, postupně sdílejí společný prostor, čas a domlouvají si společný herní záměr. Sdružující hry zahrnují hry námětové a konstruktivní. Ty se následně přetváří ve hry kooperativní, které jsou na nejvyšší příčce na pomyslném žebříčku her. Podle Titěry a kol. (1963) je toto období dobou nejintenzivnějšího hraní. Dítě se již naučilo hrát a poznalo okolní svět natolik, že dokáže pomocí vhodných hraček vytvořit reálné prostředí ze svého okolí. Pedagogové se shodují, že nejdůležitější hrou je námětová hra. Děti si hrají na traktoristy, učitele, lékaře, řidiče a na rodiče. Hrou, při níž děti napodobují reálné osoby, dochází k osvojení si jejich chování. Vzpomínají, co určitá osoba dělá, jak se chová, a tím procvičují svou paměť, rozšiřují svou slovní zásobu. Tuto činnost by měly podporovat sofistikovanější hračky: vláčkové soupravy, popelářská, hasičská auta, stavebnice, panenky s příslušenstvím, nábyteček pro panenky, námětové koutky- kuchyňka s nádobím, dětský ponk s náradím, letadla, bagry, jeřáby. Elmanová (1964) zdůrazňuje podporu dětí při tvořivých činnostech, kdy děti vyrábějí z různých materiálů, ať je to papír, lepenka nebo přírodní materiály- šiška, listy, žaludy, kaštiny, šípek, bukvice, apod. Dítě se naučí vystřihovat, lepit, a při veškeré této činnosti procvičuje jemnou motoriku a nechává působit svou fantazii. Hračky vyrobené samotným dítětem jsou pro něj nejcennější.

3.3 Přínos hry pro předškolní dítě

„Dítě ve věku 3- 6 let si potřebuje především hrát, a to samo nebo se skupinou dětí pod dozorem dospělých; hraje si hlavně s předměty svého prostředí; drahé hračky mu nepřinášejí dlouho ani radost, ani užitek. Hra postupně přechází v zaměstnání“ (Mišurcová & Nutzová 1976, s. 33). Mišurcová, Fišer a Fixl (1989) zmiňují jedinečnost hry každého jednotlivého dítěte, v níž se objevuje celá jeho osobnost. *„Dítě si především hraje. Dnes považujeme hru v předškolním období za hlavní a nepostradatelnou činnost a vysoce ji hodnotíme. Pro úspěšnou socializaci a rozvoj dítěte znamená všeobecně uznávanou optimální cestu“* (Opravilová, 1016, s. 84). Už Šedivá- Jíchová (1954) ve své knize uvádí, jak se každé dítě při hře učí soustředit, udržet pozornost a určitým postupem dosáhnout svého cíle. *„Dítě si hraje, neboť mu hra*

přináší radost, potěšení a zábavu, ale to neznamena, že je samoučelná. Cíl hry je obsažen v činnosti samé, v úsilí a pozornosti, kterou jí dítě věnuje, ve zkušenostech, které hrou získává. Význam není ve výsledku, ale v samotném průběhu hry. Hra dítěti poskytuje citové uspokojení a má velký význam pro jeho celkový vývoj. Hrou se dítě učí snadnou a přirozenou cestou řešit problémy. Obohacuje a rozvíjí jeho vnímání, fantazii, myšlení, řeč, tělesný i emociální vývoj“ (Suchánková, 2014, s. 85). Podle Opravilové (2016) je nejdůležitější činností dítěte v předškolním věku hra. Dítě si nehraje jen pro ukrácení dlouhé chvíle. Prostřednictvím hry, kdy jí dítě věnuje určitou pozornost a úsilí, získává zkušenosti. Cílem ani nemusí být hra samotná, ale velice důležitý je proces tvoření hry, kdy se dítě na hru připravuje samo anebo se na ní domlouvá se svými spoluhráči. Hra bývá vytvořená ze skutečných prožitků dítěte, které si dítě dále dovytváří podle svých potřeb. Prožitek je jeho vlastní zkušenost. Hra dítě uspokojuje, opětovně si v ní odžívá své prožitky, v bezpečí si formou hry může vyřešit své problémy. Hra dítě obohacuje, rozvíjí jeho osobnost, rozvíjí jeho myšlení, řeč. Hra podněcuje fantazii, která ale přesto částečně zůstává spojená s realitou. Je to určitá forma životní praxe, jejímž prostřednictvím si dítě přisvojuje okolní svět. „Dítě se musí naučit nevzdávat se úsilí hned, jak se vyskytnou překážky, mít sebedůvěru. Při společných hrách s jinými dětmi pozná nevýhodu pěstního práva: vyvolává odvetné opatření. Pochopí lidskou povahu natolik, aby poznalo často větší účinnost požádání; naučí se vidět ve svém kamarádovi ze hry někoho s podobnými zájmy a city jako je ono samo a bude tudíž spíše respektovat jeho stanovisko“ (Šedivá- Jíchová & Kubička, 1953, s. 56). Elmanová (1964) ve své knize poukazuje na fakt důležitosti hry v dětství. S lepší hrou se dítě lépe rozvíjí. Pokud má být jedinec všestranný, rozmanitosti hry a výchovného působení hry bychom měli využít již v dětství. Opravilová a Gebhartová (2011) zmiňují jeden z důležitých faktorů hry a to je radost a potěšení. Hra proto pro dítě není samoučelná, ale má svůj cíl, který je obsažen v činnosti samé a v úsilí, které jí dítě věnuje. Důležité jsou také zkušenosti, které dítě hrou získá. Hra je cenná svým průběhem nikoli výsledkem. Hra vychází z vlastních zážitků dítěte. Šplíchal, Otavová a Pecháčková (2013) zmiňují dětské hry nejen jako zábavu, ale i jako výchovný cíl, který doprovází dítě na jeho cestě k dospělosti.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ STUDIE

„Vědecký výzkum rozšiřuje hranice vědomostí lidstva a znamená proces vytváření nových poznatků, ale i potvrzení či vyvrácení stávajících. Jedná se o systematickou a pečlivě naplánovanou činnost, která je vedena snahou zodpovědět výzkumné otázky a přispět k rozvoji daného oboru“ (Skutil, 2011, s. 17). Tato studie je zaměřena na děti předškolního věku a jejich rodiče. Zaměření se týká jejich pohledu na výběr hračky, na vlastnosti, které musí hračka splňovat. Výzkum je doplněn rozhovorem s dětmi za účelem zjištění oblíbené hračky.

5 CÍL VÝZKUMNÉ STUDIE

Hlavním cílem této studie je zjistit, jaké hračky kupují rodiče svým dětem v předškolním věku, jaká kritéria mají při jejich nákupu a zároveň jakou hračku preferují jejich děti. Cílem výzkumu bylo nejprve zjistit tvrdá data (věk, místo bydliště, vzdělání, počet dětí v rodině) a následně měkká data (názory rodičů na hračku, kritéria při výběru hračky, oblíbené hračky jejich dětí). Po vyplnění dotazníku rodiči byl s jejich souhlasem veden rozhovor s jejich dětmi v předškolním věku.

5.1 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka

Co ovlivňuje rodiče při výběru hračky pro své dítě v předškolním věku a jakou hračku má nejraději jejich dítě?

Dílčí otázky:

Jak významnou roli při výběru hračky hraje záliba dítěte?

Co je pro Vás při výběru hračky nejdůležitější?

Jakou hračku děti preferují?

Jak jsou oblíbené moderní technologie?

5.2 Vlastní kvalitativní šetření - výzkumná metoda

Chrástka ve své knize uvádí jednu z nejčastěji používaných metod pro získání dat. Tou je i ve kvalitativním šetření dotazník. *„Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaný (respondent) odpovídá písemně“* (Chrástka, 1998, s. 89). Pro získání dat byla zvolena metoda dotazníkového šetření, která byla určena pro rodiče dítěte v předškolním věku. Zároveň s dotazníky byly připravené otázky týkající se oblíbenosti hraček pro děti respondentů, které byly dětem pokládány se svolením rodičů. Získaná data byla využita k nalezení odpovědí na výzkumné otázky. Realistický přístup, který uvádějí Švaříček a Šedřová (2014) nutně vyvolává otázku, která se týká věrohodnosti respondentů. Na výzkumníka číhá nebezpečí nekritického přijetí tvrzení respondentů. *„Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupinou jedinců. Tyto situace jsou obvykle banální nebo normální, reflektující každodennost jedinců, skupin, společností nebo organizací“* (Hendl, 2012, s. 51). Hendl (2012) dále přirovnává výzkum k pečlivé práci detektiva, kdy výzkumník hledá odpovědi na otázky, a ty poté analyzuje. Informace, které získává, přispívají k vysvětlení výzkumných otázek a k vytvoření závěrů. Výzkumník pracuje přímo v terénu, seznamuje se s novými lidmi, sbírá data. Průcha (2015) přistupuje ke kvalitativnímu výzkumu se snahou zachytit a popsat originalitu zkoumaných jevů. Dále zmiňuje formování poznatků v průběhu zachycování určitých jevů.

5.3 Metodika vyhodnocování dat

Jednotlivé dotazníky byly pročteny a roztríděny. Dalším krokem v jejich zpracování bylo pro lepší přehlednost jejich zapsání do tabulek. Rozhovory s dětmi byly vedeny se záměrem dozvědět se o zájmech dítěte, o jeho oblíbené hračky, o tom, co ovlivňuje dítě při výběru hračky. Cílem výzkumné studie je najít odpovědi na výzkumné otázky. *„Kvalitativní výzkum je orientován na explodování a probíhá nejčastěji v přirozených podmínkách sociálního prostředí. Plán výzkumu má pružný charakter. To znamená, že plán výzkumu se z daného základu rozvíjí, proměňuje a přizpůsobuje podle okolností a dosud získaných výsledků“* (Hendl, 2012, s. 63). Hendl (2012) dále uvádí, co završuje badatelskou činnost. Ve většině případů to bývá zpráva, která bývá prezentována různými způsoby- nejčastěji textovou zprávou. Zmiňuje i jiné způsoby zveřejňování

výsledků, např. internet. Ve zpracování zprávy se odráží představy každého jednotlivce o určitém problému. Veškeré výsledky bývají pečlivě a přehledně zpracovány. K tomu lze použít různé tabulky, grafy. Ty nám pomohou získat přehled o dané problematice.

5.4 Etický aspekt

„Etické otázky hrají ve společenskovědním výzkumu důležitou roli. Existují různé standardy a doporučení, které vymezují etická pravidla aplikovatelná ve výzkumu (např. APA standardy, APA 1994)“ (Hendl, 2012, s. 153). Respondenti byli seznámeni se záměrem výzkumné studie. Dále byli ubezpečeni o naprosté anonymitě všech získaných dat - z dotazníků, tak z rozhovorů s jejich dětmi.

6 CHRAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU

„V kvalitativním výzkumu je nejlepší výběr takových osob, skupin či produktů člověka, které poskytují bohaté a autentické údaje k vytvoření nové teorie nebo nových otázek. Počet osob nemusí být velký, ale musí být dobře vybrán, aby poskytl požadované informace“ (Skutil, 2011, s. 72). Vzhledem k výzkumným otázkám byla zvolena skupina respondentů, kteří mají dítě v předškolním věku. Praxi jsem absolvovala v mateřské škole v lázeňském městě Třeboň. Tam jsem požádala rodiče dětí o spolupráci při vyplňování dotazníků a zároveň o dovolení vést rozhovor s jejich dětmi v soukromí. Další respondenty jsem kontaktovala v blízké obci. Spolupracovala jsem s těmi, kteří byli ochotni se podílet na spolupráci včetně zajištění rozhovoru s jejich dítětem. Výzkumu se celkem zúčastnilo šestnáct respondentů: čtyři muži a dvanáct žen.

Ženy

Tři ze dvanácti žen žijí v partnerství, jedna žena je samoživitelka a osm žen žije v manželství. Jedna z žen absolvovala středoškolské vzdělání zakončené výučním listem. Deset žen má středoškolské vzdělání ukončené maturitní zkouškou a jedna žena má dokončené vysokoškolské vzdělání. Věkové rozmezí žen: jedna žena se nachází ve věkovém rozmezí 18- 30 let, osmi ženám je mezi 30- 40 lety a tři ženy se pohybují ve věkovém rozmezí 40- 50 let. Tři ženy žijí na venkově, devět žen ve městě. Dvě ženy mají jedno dítě, osm žen má dvě děti a dvě ženy mají tři a více dětí.

Muži

Dva muži žijí v partnerství, dva v manželství. Jeden z mužů má středoškolské vzdělání zakončené výučním listem, Jeden muž má středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou, dva muži mají vysokoškolské vzdělání. Věkové rozmezí jednoho muže je 18 - 30 let, dva muži se pohybují v rozmezí 30- 40 let a jeden muž se pohybuje ve věkovém rozmezí 40- 50 let. Jeden z mužů žije ve městě, tři na venkově. Dva muži mají jedno dítě, jeden dvě a jeden tři a více.

Děti

Výzkumného šetření se zúčastnilo šestnáct dětí předškolního věku, v rozmezí pěti až šesti let (pět dívek a jedenáct chlapců).

7 PŘÍPRAVA DOTAZNÍKU

Dotazník je sestaven v kombinované formě. Jsou použity otevřené a uzavřené otázky. Po úvodním oslovení respondentů dotazníkového šetření, jsem je stručně seznámila s účelem výzkumu. Dále úvod obsahuje instrukce pro jeho vyplnění. Počáteční otázky tzv. identifikační se týkají tvrdých dat. Následující otázky se již zabývají sledovaným problémem. V dotazníku nechybí prostor pro případné připomínky jednotlivých respondentů. Na konec následuje poděkování. Plné znění dotazníku je umístěno v příloze číslo 1., v příloze číslo 2. jsou umístěny otázky pro dítě. Před distribucí dotazníků konkrétním rodičům byla provedena pilotáž na malém vzorku respondentů. Otázky, které se jim zdály být nesrozumitelné, byly poté přeformulovány a doplněny.

7.1 Distribuce dotazníků a rozhovory s dětmi

Ve třídě bylo zapsáno 18 dětí ve věku od dvou a půl let do sedmi let. Z tohoto počtu se předškolních dětí ve třídě nacházelo deset. Při podzimní praxi roku 2019, a po informování paní učitelky, byli rodiče požádáni o vyplnění dotazníku pro účely bakalářské práce. Dále byli rodiče požádáni o souhlas s rozhovorem s jejich dítětem. S rodiči dětí a samozřejmě i s jejich dětmi byly schůzky stanoveny po konkrétní domluvě. Na začátku rozhovorů byli rodiče ujištěni o diskrétnosti a využití jejich odpovědí pouze pro účely bakalářské práce. Schůzky byly realizovány v domácím prostředí dětí. S některými rodiči byla domluvena návštěva v domově autorky. Vždy

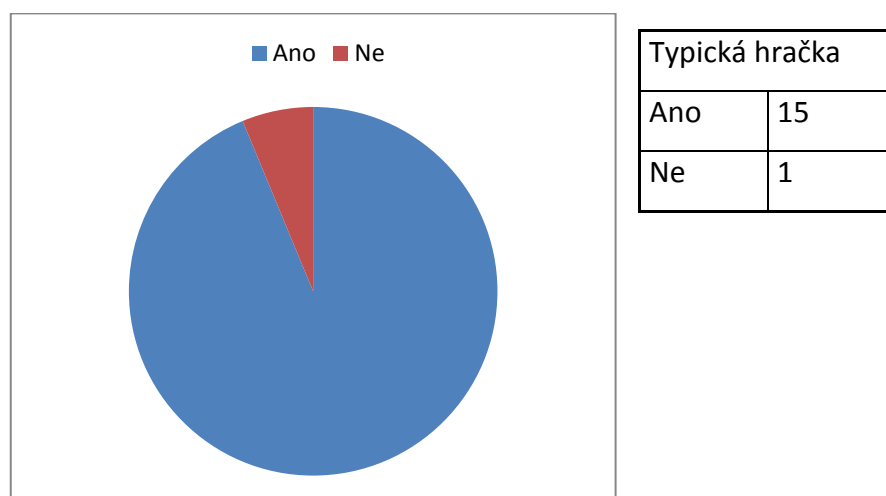
byla vytvořena vstřícná atmosféra, klid a soukromí, aby byli rodiče a hlavně jejich děti spokojené. Rodiče vyplňovali připravený dotazník a mezitím proběhl rozhovor s jejich dítětem. Rozhovor s dětmi byl vždy o samotě. Nejprve zodpověděly dané otázky, a pak následovaly otázky, které se týkaly výběru hraček. Dítě se samo rozhodlo pro hračku, která ho nejvíce zajímala. Rozhovor s dětmi trval přibližně 10 - 15 minut. Při rozhovorech se jednalo o jednoho rodiče s jedním dítětem. Pouze v jednom případě byl dotazník vyplněn oběma rodiči, protože v této rodině žijí dvojčata- dívka a chlapec v předškolním věku. Rozhovor byl veden s oběma dvojčaty, nejprve s dívkou, a pak následně s chlapcem. Tímto způsobem bylo získáno deset dotazníků a odpovědí dětí. Další respondenty jsem oslovila v nedaleké obci. Tyto osoby také měly dítě v předškolním věku. Zbylí respondenti, kteří byli osloveni, byli již z okruhu kontaktovaných rodičů. Tito respondenti mne seznámili s dalšími rodiči, kteří se setkáním souhlasili. Byla použita metoda takzvané „sněhové koule“, kdy respondent doporučí dalšího účastníka výzkumu.

8 VLASTNÍ KVALITATIVNÍ ŠETŘENÍ

Vyhodnocení otázek:

Otázka č. 7. - Nakupujete hračky typické pro pohlaví Vašeho dítěte?

Graf č. 1: Nákup typické hračky pro pohlaví dítěte

Ze šestnácti respondentů- patnáct respondentů (dvanáct žen a tři muži) respektuje při výběru hračky roli gendrovou roli. Při nákupu vybírají hračku typickou pro pohlaví dítěte. Pouze jeden respondent (muž) nebere na pohlaví dítěte ohled.

Otázka č. 8. - Kterou hračku má Vaše dítě nejraději?

Nejvíce oblíbená hračka, kterou zmiňují rodiče, je **auto**, tato odpověď zazněla **čtyřikrát**. Na druhém místě v oblíbenosti hračky rodiče uvádějí **plyšová zvířata a stavebnice + Lego**. Mají shodný počet odpovědí. Uvedeny jsou vždy **třikrát**. Zbytek odpovědí je po jedné komoditě: **jeden traktor, jedna tramvaj, jeden míč, jedna panenka, jedna hasičská stanice**. Jeden respondent místo klasické hračky uvedl **houpací šátek**. Uveden byl také **jednou**.

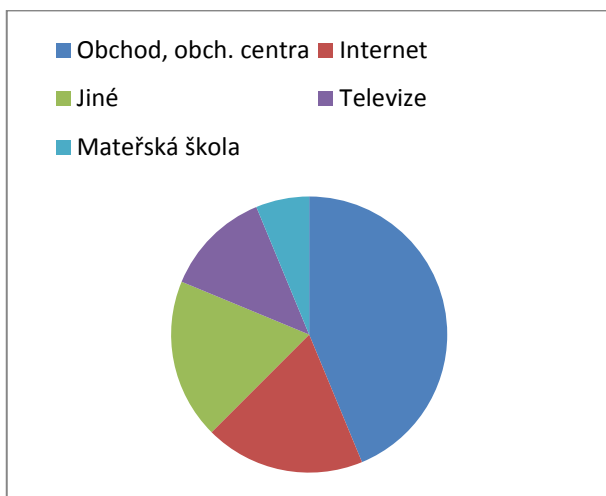
Tabulka č. 1: Oblíbená hračka

Oblíbené hračky	
Auta	4
Plyšová zvířata	3
Stavebnice+ Lego	3
Traktor	1
Tramvaj	1
Míč	1
Panenka	1
Hasičská stanice	1
Houpací šátek	1

Otázka č. 9. – Kde se při výběru hračky inspirujete?

Inspiraci při nákupu hračky sedm respondentů získává v kamenných obchodech, tři respondenti se inspirují na internetu. Tři respondenti hledají inspiraci jinde, ale nevedli kde. Zbylí dva respondenti jako inspiraci uvádí televizi a jeden respondent zmiňuje mateřskou školu.

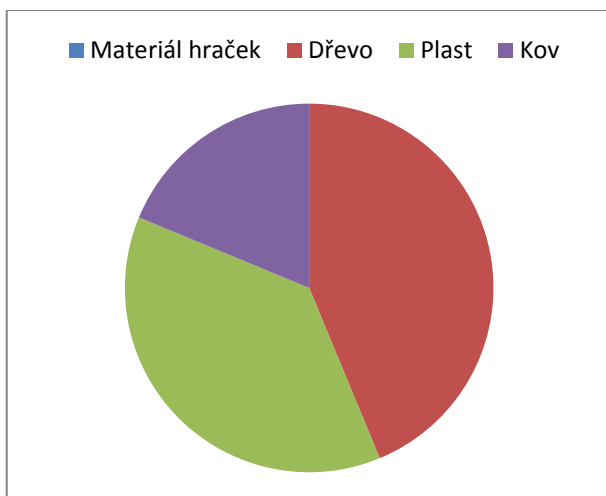
Graf č. 2: Inspirace pro nákup

Inspirace pro nákup	
kamenné obchody	7
Internet	3
Jinde	3
Televize	2
Mateřská škola	1

Otázka č. 10. – Jaké hračky upřednostňujete?

Graf č. 3: Použitý materiál při výrobě hraček

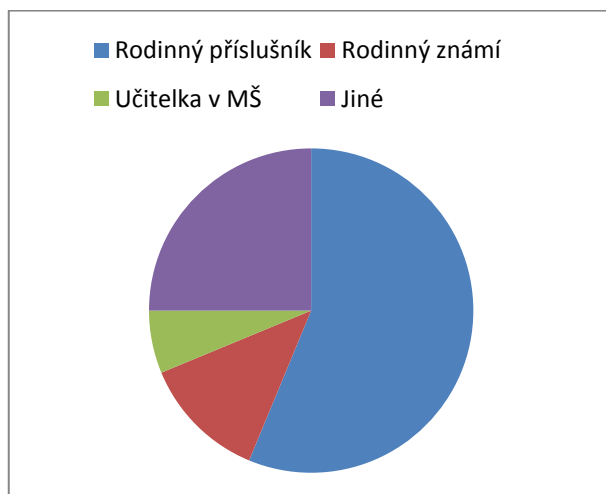
Materiál hraček	
Dřevěné hračky	7
Plastové hračky	6
Kovové hračky	3

Ze šestnácti respondentů sedm respondentů upřednostňuje dřevěné hračky, šest respondentů preferuje plastové hračky a tři respondenti dávají při nákupu přednost hračkám kovovým.

Otázka č. 11. – Koho, byste požádal(a) o radu při nákupu hračky?

O radu při nákupu hračky by respondenti nejčastěji požádali rodinného příslušníka - v devíti případech, dva respondenti by požádali o radu rodinného známého a jeden respondent uvedl učitelku v mateřské škole. Další čtyři respondenti uvedli jiné, ale otázka nebyla u žádného respondenta doplněna.

Graf č. 4: Požádání o radu

Požádání o radu	
Rodinný příslušník	9
Rodinný známý	2
Učitelka v MŠ	1
Jiné	4

Otázka č. 12. – Proč hračku kupujete?

Graf č. 5: Důvod nákupu

Důvod nákupu	
Rozvíjení dítěte	7
Dárek	5
Zabavení dítěte	3
Pro radost	1

Nejčastějším důvodem pro nákup hračky je v sedmi případech rozvíjení dítěte, pětkrát respondenti uvedli hračku jako dárek pro dítě, třikrát kupuje rodič hračku pro zabavení dítěte a jen jedním respondentem je hračka kupována dítěti pro radost.

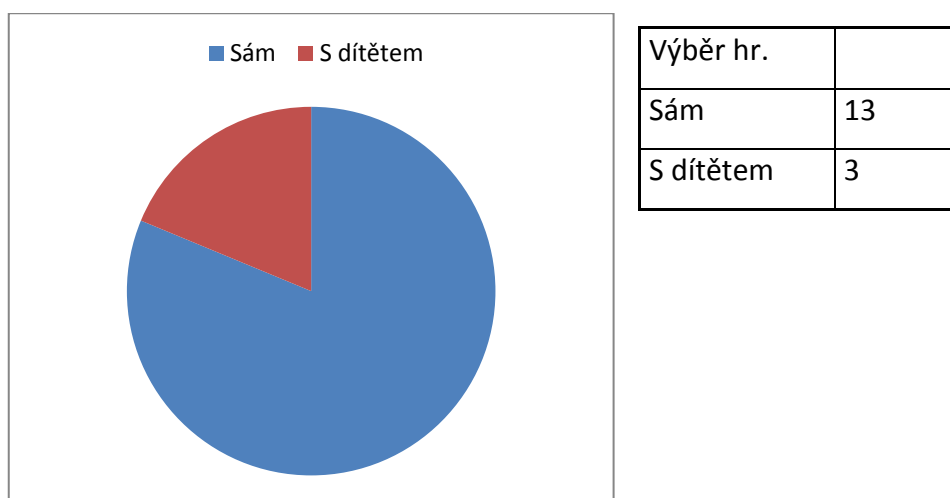
Otázka č. 13. – Vnímáte rozdíly v kvalitě mezi hračkami?

Všech šestnáct respondentů uvádí, že vnímají rozdíly v kvalitě hračky.

Otázka č. 14. - Vybíráte hračku sám nebo s dítětem?

Ze šestnácti respondentů třináct respondentů uvádí nákup hračky bez dítěte (sám). Tři respondenti nakupují hračku s dítětem.

Graf č. 6: Výběr hračky

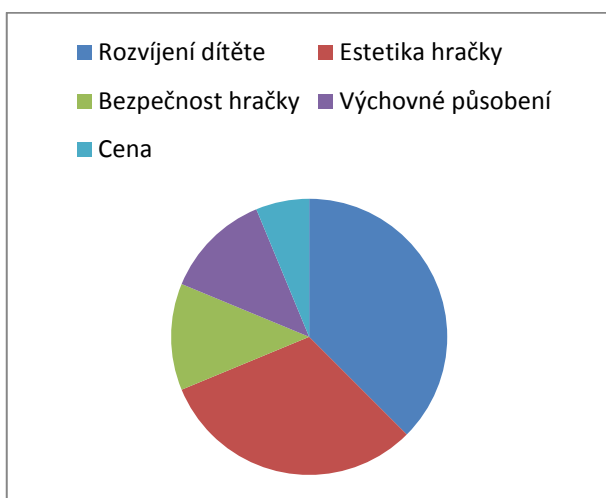
Otázka č. 15. – Kupujete hračku podle výběru a přání dítěte?

Všech šestnáct respondentů uvádí, že na přání dětí berou zřetel a nakupují hračku podle jejich výběru a přání.

Otázka č. 16. – Co je pro Vás při výběru hračky nejdůležitější?

Ze šestnácti respondentů šest respondentů uvedlo jako nejdůležitější kritérium pro nákup hračky rozvíjení dítěte, pět respondentů uvedlo jako hlavní kritérium estetické hledisko (jak hračka vypadá). Nejdůležitější kritérium pro další dva respondenty byla bezpečnosti hračky. Dva respondenti uvedli za nejdůležitější výchovné působení hračky a pouze jednoho respondenta hrála hlavní roli ve výběru hračky cena hračky.

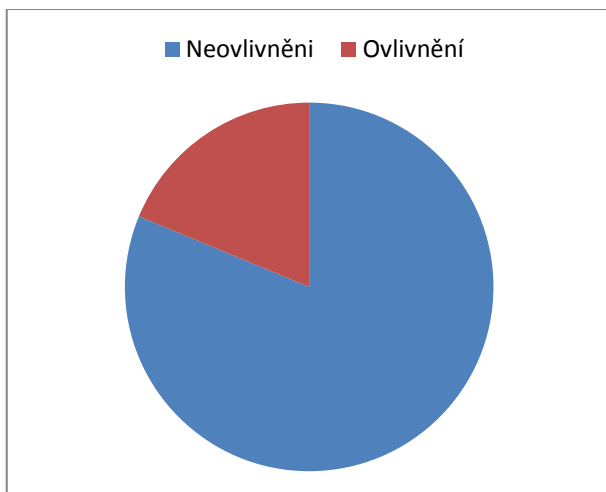
Graf č. 7: Kritéria výběru

Kritéria výběru	
Rozvíjení dítěte	6
Estetika hračky	5
Bezpečnost hr.	2
Výchovné půs.	2
Cena	1

Otázka č. 17. – Oslovuje Vás reklama? Pokud ano, jaká?

Graf č. 8: Ovlivnění reklamou

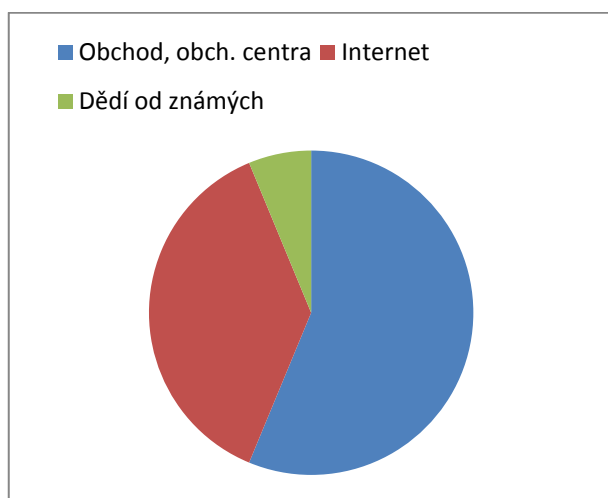

Ovlivnění	
Nejsou ovlivněni	13
Jsou ovlivněni	3

Z celkového počtu třináct respondentů není při výběru hračky ovlivněno jakoukoliv reklamou. Tři respondenti, kteří na otázku odpověděli kladně.

Otázka č. 18. – Kde nakupujete hračky pro své dítě?

Graf č. 9: Získání hraček- nákup

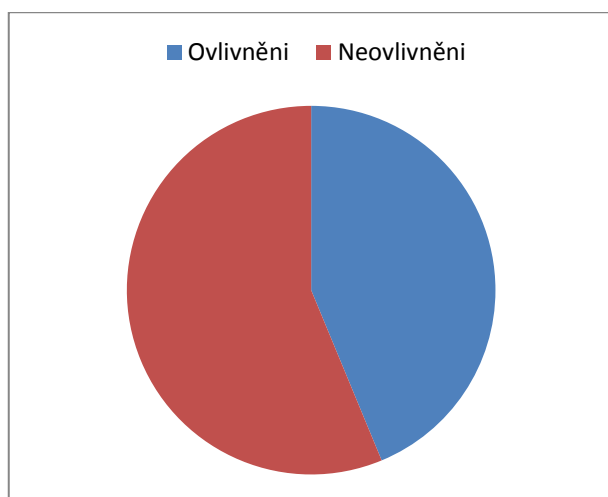

Nákup hračky	
Obchod, centra	9
Internet	6
Dědění hraček	1

Z celkového počtu šestnácti respondentů jich devět nakupuje hračku pro své dítě v obchodě nebo obchodním centru. Dalších šest respondentů uvádí nákup hračky na internetu a jeden respondent zmiňuje dědění hračky od známých.

Otázka č. 19. – Jak Vás ovlivňují při výběru hračky moderní technologie?

Graf č. 10: Ovlivnění technologiemi

Ovlivnění technolog.	
Ovlivněni	7
Neovlivněni	9

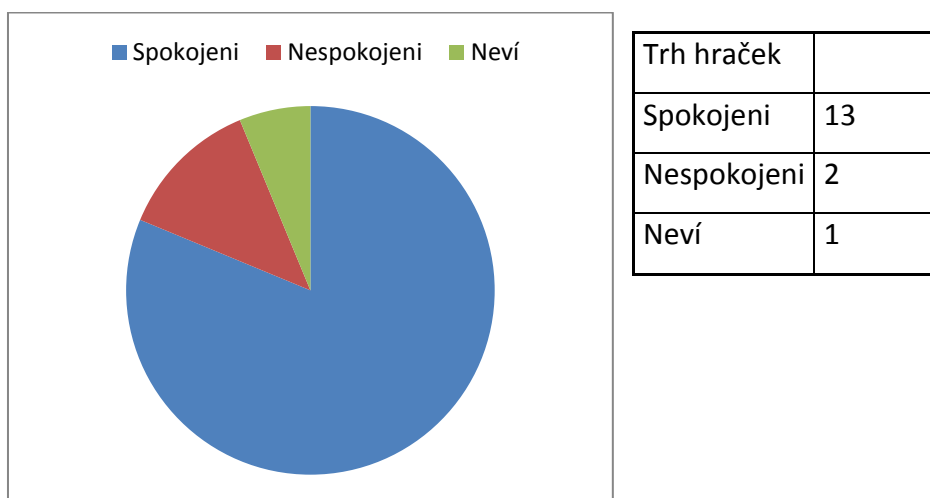
Z celkového počtu šestnácti respondentů- sedm respondentů při výběru hračky ovlivňují moderní technologie, z nich čtyři respondenti uvádějí nákup hračky na internetu a tři respondenti uvádějí nákup klasicky v kamenných obchodech. Devět respondentů uvádí, že je moderní technologie neovlivňují, přesto tři respondenti

při nákupu využívají moderní technologie- nakupují hračky na internetu. Dalších pět respondentů nakupuje v kamenných obchodech a jeden respondent uvedl dědění hraček od známých.

Otázka č 20. – Jste s výběrem hraček na našem trhu spokojeni? Pokud ne „ Co by jste přivítali?“

Ze šestnácti respondentů (100%) je třináct respondentů s výběrem hraček na našem trhu spokojeno, dva respondenti jsou nespokojeni a jeden respondent neví. Přesto jeden ze spokojených respondentů na otázku „Pokud ne, co by jste přivítali?“ uvedl, že „trh je přesycen množstvím nejrůznějších hraček, kdy často kvantita převažuje nad kvalitou“. Ze tří nespokojených respondentů jeden uvedl, že „dnešní hračky jsou plné násilí“. Dále stejný respondent uvádí „že dnešní trh je přesycen množstvím her a hraček. Reklama podpoří zájem o předražené hračky, které děti stejně dlouho nebaví“.

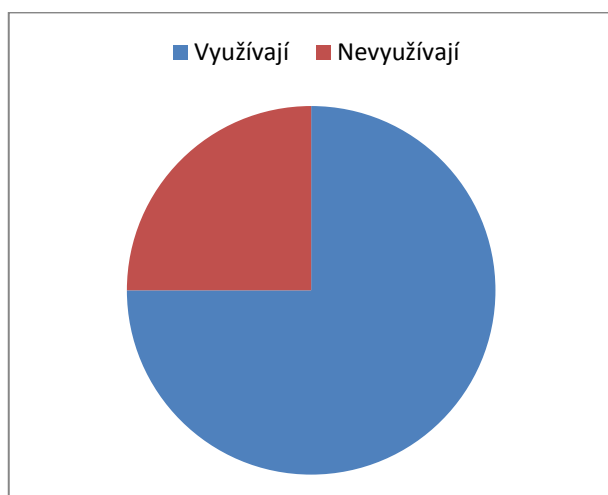
Graf č. 11: Spokojenost s trhem

Otázka č. 21. – Využíváte hračku k přípravě dítěte do ZŠ?

Z celkového počtu šestnácti respondentů dvanáct respondentů uvádí využívání hračky k přípravě dítěte na vstup do základní školy. Zbývá čtyři respondenti hračku k přípravě dítěte do ZŠ nepoužívají.

Graf č. 12: Příprava dítěte do ZŠ

Příprava do ZŠ	
Využívají	12
Nevyužívají	4

Vyhodnocení rozhovorů s dětmi

Otázka č. 1. - Co tě nejvíce baví?

Tabulka č. 2: Oblíbené činnosti

Co tě nejvíce baví	
hraní s auty	3
skládání ze stavebnice	3
jezdit s traktory	2
hrát fotbal	2
pouštět vláček	1
hrát si v kuchyňce	1
hrát si s panenkou	1
hrát si s mobilem	1
jezdit na koloběžce	1
karneval	1

Převážnou část dětských respondentů stále nejvíce baví klasické dětské činnosti: hraní si s auty, skládání stavebnic, hraní si s traktory s panenkami, vlaky, Mezi oblíbené

činnosti dále uvádějí hraní fotbalu a jízdu na koloběžce. Jen jeden z dětských respondentů uvedl, že ho baví hrát si s mobilním telefonem. Jedna dívka jako oblíbenou činnost uvedla účast na karnevalu.

Otázka č. 2. - Jakou hračku máš nejraději?

Tabulka č. 3: Oblíbená hračka

Oblíbená hračka	
auto	4
panenka	3
traktor	2
plyšové zvířátko	2
stavebnice	2
míč	1
Spider- Man	1
vlak	1

Děti stále v předškolním věku preferují auta a panenky. Ve výběru oblíbené hračky dále děti zmiňují klasické hračky typu: stavebnice, traktor, plyšové zvíře, vlak, postavu Spider – Mana (Filmového hrdinu), míč.

Otázka č. 3. - Podle čeho si vybíráš hračku?

Dětští respondenti si nejčastěji hračku vybírají podle toho, jak se jim líbí. Dalšími kritérii výběru je barva, aby ho hračka bavila, aby jezdila, nálada na hračku. Ve výběru hračky děti také ovlivňuje to co má jejich kamarád a to co kde vidí. Jedno dítě oslovila televize, pravděpodobně reklama.

Tabulka č. 4: Výběr hračky dítětem

Podle čeho si vybíráš hračku?	
Jak se mi líbí	8
Podle barvy	2
Jak mě to baví	1
Co mají kamarádi	1
Protože jezdí	1
Podle televize	1
Jak se mi chce s čím hrát	1
Podívám se	1

Otázka č. 4. - Výběr z hraček

Tabulka č. 5: Výběr z hraček

Dětští respondenti	výběr hraček
Dítě č. 1.	stavebnice, autíčko, míč
Dítě č. 2.	stavebnice, autíčko, míč
Dítě č. 3.	stavebnice, autíčko, mobil
Dítě č. 4.	stavebnice, autíčko, míč
Dítě č. 5.	plyšová hračka, panenka, mobil
Dítě č. 6.	stavebnice, autíčko, mobil
Dítě č. 7.	stavebnice, panenka, míč
Dítě č. 8.	stavebnice, autíčko, míč
Dítě č. 9.	stavebnice, autíčko, míč
Dítě č. 10.	plyšová hračka, autíčko, míč
Dítě č. 11.	plyšová hračka, autíčko, mobil
Dítě č. 12.	stavebnice, panenka, mobil
Dítě č. 13.	stavebnice, autíčko, míč
Dítě č. 14.	plyšová hračka, autíčko, míč
Dítě č. 15.	plyšová hračka, panenka, míč
Dítě č. 16	stavebnice, autíčko, mobil

V poslední otázce si děti vybíraly z několika hraček tu oblíbenější. Ve výběru se objevila jedenáctkrát stavebnice a pětkrát plyšové zvířátko. Z tohoto počtu stavebnice oslovila dvě dívky a plyšové zvířátko zvolili i dva chlapci. Další možnost výběru byla mezi autem a panenkou. Výsledek byl dvanáctkrát krát auto (které si vybrala i jedna dívka z pěti dívek) a čtyřikrát panenka. Poslední možný výběr byl mezi míčem a mobilním telefonem. Míč volilo deset dětských respondentů a šest dětí volilo mobilní telefon. Z pěti dívek zvolily mobilní telefon dvě dívky a z celkového počtu jedenácti chlapců zvolili mobilní telefon čtyři chlapci.

Tabulka č. 6: Moderní technologie

Moderní technologie	
Mobil	6
Míč	10

Poslední výběr z hraček se týkal míče a mobilního telefonu. Z celkového počtu šestnácti dětí šest dětí volilo mobilní telefon a deset dětí by volilo míč.

9 VYHODNOCENÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části výzkumné studie byly vyhodnoceny dotazníky se šestnácti respondenty a jejich dětmi. Skladba dospělých respondentů je popsána v charakteristice respondentů. Při analyzování dotazníků vzešly odlišnosti ve výběru hračky u respondentů, kteří bydlí ve městě a na venkově. Pravděpodobně je to dáno specifiky prostředí, kde respondenti žijí. Při výběru hračky se respondenti žijící na vesnici inspirovali na internetových stránkách nebo v obchodě. Respondenti žijící ve městě uvádějí získávání inspirace i v televizi. Jeden z městských respondentů uvedl, že by o radu v nákupu hračky požádal učitelku v mateřské škole. Z této odpovědi vyplývá velká důvěra respondenta k osobě učitelky jeho dítěte v mateřské škole. Tři respondenti se inspirovali jinde, ale ani jeden z nich neuvěděl kde. Myslím, že je velká škoda, že se jednotlivé osoby nerozepsaly. Dále rodiče ve velké míře berou ohled na pohlaví dítěte a všichni jsou obeznámeni s oblíbenou hračkou svého dítěte a také podle přání dítěte hračku kupují. Nejvíce preferovaným materiálem pro hračku je na venkově plast, možná pro svou jednoduchou údržbu. Ve městě respondenti dávají přednost hračkám z dřevěných materiálů. Může to souviset s přáním mít hračku z přírodního materiálu a tím se přiblížit přirozenému prostředí člověka. Vždyť dřevěná hračka doprovází lidstvo od dávných časů. Friedrich Fröbel také svým svěřencům za odměnu dával dřevěné dárky z různých geometrických tvarů, aby podpořil jejich představivost, kreativitu. Odpovědi dospělých respondentů se však neshodovaly s odpověďmi dětských respondentů. Byť to v odpovědích nebylo cíleně zjišťováno, ale děti dávaly přednost barevným hračkám, jak jsem osobně viděla při rozhovorech s nimi- děti mi své oblíbené hračky ukázaly. Další velmi rozdílný pohled se mezi respondenty ukázal v otázce důvodu nákupu hračky. Důvodem nákupu hračky na venkově jen třetina respondentů uvedla rozvíjení dítěte. Respondenti, kteří žijí ve městě, při nákupu hračky uvádějí rozvíjení dítěte v polovině odpovědí. O důvodech je možné se jen polemizovat. Vesnické děti ve větší míře tráví volný čas pohybem ve venkovním prostředí. Rodiny se znají a děti jsou i přes větší svobodný pohyb pod relativním dohledem. V městském prostředí toto není možné. Je to sice jen moje teorie založená na znalosti obou aglomerací, ale myslím, že možnost takové svobody pohybu ve městě by byla pro předškolní dítě zcela jistě nebezpečná. Jedním z dalších rozdílů v pohledu na nákup hračky byl výběr s dítětem nebo bez dítěte. Respondenti na venkově uvedli shodně

nákup bez dítěte. Dva respondenti z města uvedli nákup hračky s dítětem. Přesto všichni respondenti respektují přání dítěte při výběru hračky. Velký rozdíl byl i v šestnácté otázce. Polovina respondentů žijících na venkově uvedla za nejdůležitější kritérium při výběru hračky estetiku hračky. Pro městské respondenty bylo nejdůležitější kritérium rozvíjení dítěte. Velký rozdíl v názorech byl zjištěn v otázce ovlivnění moderními technologiemi. Všichni respondenti žijící na venkově uvedli ovlivnění moderními technologiemi, z městských respondentů kladnou odpověď uvedli pouze dva. S výběrem hraček na našem trhu byli všichni respondenti kromě jednoho městského respondenta spokojeni. Trh je podle názoru respondentů možná až přesycen. Některé z jejich odpovědí: „Ano, hraček je všude příliš.“, Další spokojený respondent uvedl „Ano, trh je přesycen množstvím nejrůznějších hraček, často kvantita převažuje nad kvalitou.“ Jeden z respondentů, který odpověděl negativně, napsal: „Mám pocit, že dnešní trh je přesycen množstvím her a hraček. Reklama podpoří zájem o předražené hračky, které děti stejně dlouho nebaví. Myslím, že na děti v dnešní době není tolik času, proto se rodiče snaží zabavit své ratolesti dárky, aby jim vynahradili deficit, který mají - z důvodu, že se jim tolik nevěnují. Naše děti s námi rády dělají běžné věci a tím se i zabaví. Pomáhají na zahradě a v domácnosti. Baví je to víc než hračky. Je hodně důležité udělat si pro ně čas a zahrát si třeba obyčejné pexeso. Baví je být v přírodě a hrát si v trávě, stavět domečky pro mravence atd.“ Dále tento respondent uvedl: „Přijde mi, že dnešní hračky jsou plné násilí. Nelíbí se mi nabídka na dnešním trhu. Nejraději hračky dědíme nebo případně nakupujeme vzdělávací hry nebo Lego.“ Většina respondentů využívá hračky k přípravě na vstup do základní školy.

Ve skladbě dětských respondentů, byť to nebylo cílené, převažovali chlapci nad dívkami a to v poměru jedenáct chlapců, pět dívek. Zastoupení většího počtu chlapců také ovlivnilo výsledky rozhovorů v mé studii. Obecně jsou zájmy chlapců spíše technického rázu. To se také projevilo ve výsledných odpovědích, kdy se sice jako oblíbená hračka u chlapců objevila i plyšová zvířata, ale všichni chlapci volili jako oblíbenou hračku auto. Již Steiger (2013) uvádí obrovský obdiv a zájem především chlapců o automobily od samého začátku jejich výroby. Tento zájem neztratil na síle a trvá až do dnešních dnů. Automobil volila i jedna z dívek. Zbylé čtyři volily panenku, která je charakteristickou hračkou pro dívky. „*Vždy a všude se dívky vžívaly do poslán*

matky, v panence si představovaly svoje děťátko“ (Steiger, 2013, s. 71). Panenka doprovází lidstvo v různých podobách a obměnách od dob starověkého Egypta, antického Řecka a Říma až do současnosti a pravděpodobně se vyskytovala i v pravěku. Protože jsem započala druhým výběrem, který byl velice jednoznačný, vrátím se k prvnímu, kde si děti vybíraly mezi stavebnicí a plyšovou hračkou. Chlapci ve výběru volili ve většině odpovědí stavebnice, plyšovou hračku vybrali pouze dva chlapci. Steiger (2013) zmiňuje stavebnici jako jednu z nejoblíbenějších tvůrčích her. Dítě se budováním svých výtvorů přirozeně učí trpělivosti, přírodním zákonům. Stavebnice Merkur, Lego jsou fenoménem i v dnešní době. Stavebnice jsou vhodné nejen pro hry chlapců, ale i dívek. Proto je úžasné, že výrobci mají cíleně na paměť i zájmy dívek. Mám na mysli stavebnice Lego, např. Lego Friends, Lego Disney, kde dívky uplatní svou představivost a zároveň kreativitu. V posledním výběru s velkou převahou děti vybíraly míč, hračku, kterou vlastní každé dítě, a se kterou si děti hrály již ve starověkém Egyptě.

Protože jsem téměř o generaci starší než spolupracující respondenti, předpokládala jsem ve výběru hraček oproti mé generaci velký rozdíl. Co se týkalo odpovědí respondentů, byla jsem příjemně překvapena. Dnešní rodiče jsou ve výběru hraček stále poměrně hodně konzervativní, přesto při výběru hračky hraje záliba a zájem dítěte velkou roli. Rodiče nakupují hračku výhradně podle přání dítěte. Při výběru hračky je pro rodiče nejdůležitější, aby hračka dítě rozvíjela, aby byla vkusná a kvalitní. Dále mne velice překvapil výběr dětí. Přestože si ve výběru hračky mezi míčem a mobilem šest dětí vybralo mobil, jen jeden dětský respondent uvedl, že mobilní telefon je jeho nejoblíbenější „hračka“.

10 DISKUZE

Hračka je součástí dětského života a pomáhá dítěti v jeho rozvoji. *„Hračky jako součást hmotného prostředí ovlivňující vývoj a výchovu dítěte jsou cenným kulturním statkem každé společnosti a každého národa“* (Fixl & Opravilová, 1979, s. 5).

Opravilová (2016) uvádí, že se v dnešní době společnost věnuje dítěti ve větší míře než předcházející generace. Výzkumná studie ukázala, že všichni rodiče při výběru hračky berou ohled na přání dítěte. *„Při výběru hračky bychom měli vycházet z toho, co se líbí dítěti, ne pouze z toho, co se líbí nám samotným“* (Suchánková, 2014, s. 68). Podle odpovědí rodičů, rodiče své děti znají a naslouchají jim. Opravilová (2016) také uvádí, že by rodiče měli kupovat hračku na základě znalosti svého dítěte. Jedním z důvodů jsou hračky, které nespĺňují určité požadavky na kvalitu.

Jak vyplynulo z odpovědí respondentů, všichni vnímají rozdíly ve kvalitě hraček. *„Úsilí o všestranně kvalitní hračku má u nás více než půlstoletou tradici“* (Fixl & Opravilová, 1979, s. 6). Nejdůležitější kritérium rodičů při výběru hračky je rozvíjení dítěte a estetická stránka hračky. Suchánková (2014) zmiňuje, že hračky by měla rozvíjet fantazii a představivost. Dále poukazuje na velice dobré vypracování hračky, které však neposkytuje dítěti velký prostor pro jeho rozvoj. Toto tvrzení souhlasí s výroky respondentů, kteří také vnímají rozdíly ve kvalitě hraček. Mišuricová, Fišer a Fixl (1989) také uvádí, že není potřeba, aby dítě mělo mnoho hraček. Důležité je, aby byly dobré, aby v maximální míře podporovaly dětské hry. Pouze u jednoho respondenta při výběru hračky ovlivňuje cena. Suchánková (2014) uvádí, že tržní cena hračky nemusí odpovídat kvalitě. S vyšší cenou nemusí zároveň růst hodnota hračky.

Ve své výzkumné studii jsem v rozhovorech s dětskými respondenty zjistila, že nejoblíbenějšími hračkami u chlapců jsou auta. Dalšími oblíbenými hračkami chlapců jsou traktor, plyšová zvířátka. Dívky jako oblíbenou hračku uváděly panenku. Kudláčková (2015) ve své bakalářské práci také zjišťovala oblíbené hračky u chlapců a dívek v předškolním věku. Její výsledky se částečně podobaly výsledkům mého výzkumu. Kudláčková (2015) mezi nejoblíbenější hračky pro chlapce zmiňuje auto, traktor, vlak, stavebnici. Jak však zjistila během svého šetření, nejoblíbenější hračkou

pro dívky bylo plyšové zvířátko (kočička, medvídek). V mé výzkumné studii jsem z rozhovorů s dívkami zjistila, že dávají přednost panenkám a pak následně plyšovým hračkám a stavebnicím. Mišurcová, Fišer, Fixl (1980) uvádí panenku jako nejuniverzálnější hračku. V mé studii mezi nejoblíbenějšími hračkami předškolních dětí jsou tedy auta (chlapci), panenky (dívky) a obě pohlaví uváděli také shodně stavebnice.

Dnešní době je běžné, že se v rodinách využívají moderní technologie. Jedná se o počítače, tablety, chytrý telefon má dnes také téměř každé dítě. Děti si z možného výběru mezi míčem a mobilním telefonem také jako oblíbenou „hračku“ vybíraly mobilní telefon. Ale jen jedno dítě ho uvedlo jako nejoblíbenější hračku, kterou vyplňuje část svého volného času. Opravilová (2016) uvádí míč jako jednu z „věčných hraček“, které by mělo mít každé dítě po celé dětství. Já osobně jsem se domnívala, že při této nabídce budou děti v daleko větší míře ovlivněni moderními technologiemi.

Tato práce byla má první zkušenost takového charakteru. V mé výzkumné studii jsem se chtěla dozvědět o kritériích rodičů při nákupu hračky pro své předškolní dítě. Výstupem je tato práce. V současné době a se zkušenostmi, které jsem získala, bych pravděpodobně studii realizovala poněkud odlišněji. Určitě bych do dotazníku zařadila více otevřených otázek, aby respondenti mohli více vyjádřit svůj názor. Výzkumná studie by byla určitě zajímavější. Na druhou stranu u otevřených otázek slovně reagovalo jen velice málo respondentů, přestože opravdu měli dostatek času. Proč se nerozepsali? Nevím. Pokud budu ještě v budoucnosti realizovat výzkumnou studii, budu se snažit poskytnout více informací k vyplnění dotazníků nebo budu zjišťovat, jestli porozuměli položeným otázkám a systému vyplňování.

ZÁVĚR

Hračka lidstvo doprovází od dávnověků. Je stará jako lidstvo samo. Jak jsem již zmínila na počátku mé bakalářské práce, opravdu mne vždy překvapí nápaditost každého jednotlivého dítěte, jak dokáže hračku, předměty každodenního života nebo nalezené věci využít ke své činnosti - ke svým hrám. V dnešní tak trochu technické době děti již neprožijí dětství, jaké prožily generace před několika málo desetiletími, dětství se stavěním kuchyněk, bunkrů, s celodenním venkovním pohybem.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, podle jakých kritérií vybírají rodiče hračku pro své dítě a zároveň jakou hračku má nejraději jejich dítě. Volný čas dnešních dětí vyplňují různé kroužky, sporty, televize a možná, že jim zůstává daleko méně prostoru pro samostatnou hru, ke které mohou (ale i nemusí) potřebovat hračku. Přesto si myslím, že dnešní rodiče se svým dětem věnují v daleko větší míře než generace rodičů před třiceti, čtyřiceti lety. Hračka je nedílnou součástí dětských životů. Potřebují ji ke svému zdravému psychickému a fyzickému rozvoji. Hračka procvičuje dětskou mysl, rozvíjí všechny smysly. Rozvíjí řeč, paměť, podněcuje fantazii, představivost.

Z výsledků práce vyplynulo, že rodiče předškolních dětí stále dávají přednost konzervativnějšímu způsobu nákupu hraček. Děti i v dnešní technické době, kdy jsou s moderními technologiemi v denním kontaktu, jako nejoblíbenější hračku uvádějí auto, traktor, míč, panenku. Stále si ve velké většině vybírají klasické hračky typu stavebnice, plyšové zvířátko. Jen část z nich si z možného výběru vybírá ke hře mobilní telefon.

Tato práce v určité míře představuje seznámení s výběrem hračky jak u rodičů, tak u dětí. Je to určitá exkurze do soukromí jednotlivých rodin. Sběr dat přímo v terénu ukazuje, jakým stylem nakupují hračky rodiče a které hračky jsou nejoblíbenější u jejich dětí.

Určitě jsem nedokázala obsáhnout tuto tematiku dokonale. Spíše jsem se snažila jen o určitý náhled na toto téma. Z výsledků mé práce mám nakonec velkou radost. Předškolní děti si stále, i přes velkou nabídku z různých moderních technologií, vybírají klasické hračky, které v daleko větší míře rozvíjí jejich fantazii, jejich osobnost. Myslím, že dokud tento stav potrvá, budou mít naše další generace naději na kvalitní život.

Seznam literatury

Bělinová, L. et al. *Pedagogika předškolního věku*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1980. ISBN 45-00-12/2.

Berdychová, J., L. Bělinová a M. Brtníková. *Výchova dítěte předškolního věku*. 1. Praha: Horizont, 1980. ISBN 40-041- 80.

Elmanová, O. *Dítě a hračka*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. ISBN neuvedeno.

Fixl, V. a E. Opravilová. *Současná hračka*. 1. Praha: Odeon, 1979. ISBN neuvedeno.

Hendl, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

Chrástka, M. *Základy výzkumu v pedagogice*. 2. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. ISBN 80-7067-798-8.

Kudláčková, K. *Výběr hraček v mateřské škole z hlediska genderu a věku dětí*. 1. České Budějovice, 2015. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity. Vedoucí práce Miluše Vítěčková.

Langmeier, J. a D. Krejčířová. *Vývojová psychologie: 2. aktualizované vydání*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

Matějček, Z. *Rodiče a děti*. 1. Praha: AVICENUM, zdravotnické nakladatelství, n. p., 1986. ISBN 08-011-86.

Matějček, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. 2. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-320-X.

Matějček, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0870-1.

Mišurcová, V., J. Fišer a V. Fixl. *Hra a hračka v životě předškolního dítěte*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. ISBN neuvedeno.

Mišurcová, V. a H. Nutzová. *Výchova předškolních dětí v českých zemích 19. století*. 1. Praha: Ústřední knihovna pedagogické fakulty UK, 1976. ISBN neuvedeno.

Opravilová, E. *Předškolní pedagogika*. 1. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8.

Opravilová, E. a V. Gebhartová. *Rok v mateřské škole*. 2. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-703-9.

Průcha, J. *Přehled pedagogiky: Úvod do studia oboru*. 4 vyd. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0872-3.

Skutil, M. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

Steiger, E. a I. *Umění hraček dvou tisíciletí*. 1. Plzeň: TYPOS, 2013. ISBN 978-80-260-5108-4.

Suchánková, E. *Hra a její využití*. 1. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0698-9.

Šedivá- Jíchová, L. a L. Kubička. *Hry a hračky ve výchově a zdraví dítěte*. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství, n. p., 1954. ISBN neuvedeno.

Šplíchal, V., M. Otavová a M. Pecháčková. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s. r. o., 2013. ISBN 978-80-7415-080-7.

Šplíchal, V., M. Otavová a M. Pecháčková. *Nekonečný svět české hračky*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol., 2014. ISBN 978-80-7415-092-0.

Švaříček, R., K. Šedřová, et al. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978- 80- 262-0644-6.

Titěra, D. et al . *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha 1: Státní nakladatelství technické literatury, n. p., 1963. ISBN 04-831-62.

Vágnerová, M., a L. Valentová. *Psychický vývoj dítěte a jeho variabilita*. 1. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-384-7.

Vágnerová, M. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2153-1.

Valné shromáždění organizace spojených národů New York. *Práva dítěte v dokumentech*. Praha 1: Themis, 1999. ISBN 80-8521-56-7.

Zpracoval kolektiv autorů a konzultantů. *Ilustrovaná encyklopedie*. 1. Praha: Encyklopedický dům, 1995. ISBN 80-901647-4-9.

Seznam grafů a tabulek

Grafy:

Graf č. 1: Nákup typické hračky pro pohlaví dítěte

Graf č. 2: Inspirace pro nákup

Graf č. 3: Použitý materiál při výrobě hračky

Graf č. 4: Požádání o radu

Graf č. 5: Důvod nákupu

Graf č. 6: Výběr hračky

Graf č. 7: Kritéria výběru

Graf č. 8: Ovlivnění reklamou

Graf č. 9: Získání hraček- nákup

Graf č. 10: Ovlivnění technologiemi

Graf č. 11: Spokojenost s trhem

Graf č. 12: Příprava do ZŠ

Tabulky:

Tabulka č. 1: Oblíbená hračka (odpověď rodiče)

Tabulka č. 2: Oblíbené činnosti

Tabulka č. 3: Oblíbená hračka (odpověď dítě)

Tabulka č. 4: Výběr hračky dítětem

Tabulka č. 5: Výběr z hraček

Tabulka č. 6: Moderní technologie

Přílohy:

č. 1: Dotazník pro rodiče

č. 2: Rozhovor s dítětem

Přílohy:

Příloha č. 1. Dotazník pro rodiče

Výběr hračky v předškolním věku

Jmenuji se Ludmila Kolářová. Studuji Pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích obor Specializace v pedagogice- Učitelství pro mateřské školky. Pro svou závěrečnou práci jsem si vybrala téma „Výběr hračky u dětí v předškolním věku“. Týká se průzkumu nákupu hraček. Výsledky budou použity pouze pro potřeby bakalářské práce. Otázky jsou uzavřené, polouzavřené a otevřené, které je možné doplnit Vašimi postřehy, názory. Za jakékoli Vaše podněty budu velice vděčna. U uzavřených otázek Vás prosím o zaškrtnutí jedné odpovědi, která Vás nejvíce osloví.

Předem děkuji za vyplnění dotazníku.

1. Jste muž, žena?

- a) muž
- b) žena

2. Žijete v manželství, partnerství, sám(a).....

3. Jaké je Vaše dosažené vzdělání

- a) základní vzdělání
- b) středoškolské vzdělání zakončené výučním listem
- c) středoškolské zakončené maturitou
- d) vysokoškolské vzdělání

4. Věkové rozmezí:

- a) 18- 30 let
- b) 30- 40 let
- c) 40- 50 let

5. Žijete:

- a) venkov
- b) město

6. Kolik máte dětí:

- a) jedno
- b) dvě
- c) tři a víc

7. Nakupujete hračky typické pro pohlaví Vašeho dítěte?

- a) ano
- b) ne

8. Kterou hračku má Vaše dítě nejraději?.....

9. Kde se při výběru hračky inspirujete?

- a) televize
- b) internet
- c) v mateřské školce
- d) v kamenných obchodech
- e) jinde. Pokud jinde, tak kde?.....

10. Jaké hračky upřednostňujete

- a) dřevěné
- b) plastové
- c) textilní
- d) kovové

11. Koho, byste požádal(a) o radu při nákupu hračky

- a) rodinného příslušníka
- b) rodinné známé
- c) učitelku v MŠ
- d) logopedku
- e) lékařku
- f) jiné, pokud ano, koho?.....

12. Proč hračku kupujete?

- a) rozvíjení dítěte
- b) zabavení dítěte
- c) dárek (narozeniny, vánoce)
- d) pro radost

13. Vnímáte rozdíly v kvalitě mezi hračkami?

- a) ano
- b) ne

14. Vybíráte hračku sám nebo s dítětem?

- a) ano, sám
- b) ne, s dítětem

15. Kupujete hračku podle výběru a přání dítěte?

- a) ano
- b) ne

16. Co je pro Vás při výběru hračky nejdůležitější?

- a) estetika (jak hračka vypadá)
- b) výchovné působení hračky
- c) rozvíjení dítěte
- d) hygiena (omyvatelnost)
- e) bezpečnost hračky

f) cena

17. Oslovuje Vás reklama? Pokud ano, jaká?.....

18. Kde nakupujete hračky pro své dítě?

a) obchod, obchodní centrum

b) internet

c) hračky dědíme od známých

19. Ovlivňují Vás při výběru hračky moderní technologie?

a) ano

b) ne

20. Jste s výběrem hraček na našem trhu spokojeni? Pokud ne, co byste přivítali?

.....
.....

21. Využíváte hračku k přípravě dítěte do ZŠ?

a) ano

b) ne

Děkuji za Váš čas a Vaše názory, Ludmila Kolářová

Příloha č. 2. Rozhovor s dítětem

Otázky pro dítě: (rozhovor)

1. Co tě nejvíce baví?.....

2. Jakou hračku máš nejraději a proč?.....

3. Podle čeho si vybíráš svou hračku?.....

4. Vyber si hračku, která se ti líbí:

stavebniceplyšová hračka

autíčkopanenka

mobil.....míč

Zpracování rozhovorů s dětmi.

Dítě 1. (chlapec)

1. hraní fotbalu

2. Spider-Man

3. jak se mi líbí.

4. vybírání hraček- stavebnice, autíčko, míč.

Dítě 2. (chlapec)

1. fotbal

2. míč, protože za ním můžu běhat.

3. jak se mi líbí.

4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, míč.

Dítě 3. (chlapec)

1. traktor

2. traktor

3. protože jezdí.

4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, mobil.

Dítě 4. (chlapec)

1. auta
2. závodní auto
3. jak mě to baví
4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, míč

Dítě 5. (dívka)

1. karneval
2. plyšové zvíře
3. jak se mi líbí
4. výběr hračky- plyšová hračka, panenka, mobil

Dítě 6. (chlapec)

1. skládání stavebnic
2. stavebnice
3. jak se mi chce s čím hrát
4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, mobil.

Dítě 7. (dívka)

1. vaření v kuchyňce
2. panenku
3. jak se mi líbí
4. výběr hračky- stavebnice, panenka, míč.

Dítě 8. (chlapec)

1. vláčky
2. vlaky
3. podívám se
4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, míč.

Dítě 9. (chlapec)

1. auta
2. auta a traktory s volantem
3. jak se mi líbí
4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, míč.

Dítě 10. (chlapec)

1. auta
2. auta
3. podle barvy- modré
4. výběr hračky- plyšová hračka, autíčko, míč.

Dítě 11. (chlapec)

1. mobil
2. auto
3. aby se mi líbilo
4. výběr hračky- plyšová hračka, autíčko, mobil.

Dítě 12. (dívka)

1. koloběžka
2. plyšová zvířátka
3. líbí se mi
4. výběr hračky- plyšová hračka, autíčko, míč.

Dítě 13. (chlapec)

1. Lego
2. Lego
3. co mají kamarádi
4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, míč.

Dítě 14. (dívka)

1. Lego- stavebnice
2. panenka
3. podle barvy
4. výběr hračky- plyšová hračka, autíčko, míč.

Dítě 15. (dívka)

1. hrát si s panenkou Žofkou
2. panenka Žofka
3. podle televize
4. výběr hračky- plyšová hračka, panenka, míč.

Dítě 16. (chlapec)

1. traktor
2. traktor
3. jak se mi líbí.
4. výběr hračky- stavebnice, autíčko, mobil.

